

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЖУРНАЛІСТИКИ
Кафедра друкованих media та історії журналістики

ЄВДОКИМЕНКО Ірина

ОСВІТНЯ ПЕМАТИКА СУЧАСНИХ МЕДІЙ

ТЕКСТИ ЛЕКЦІЙ
(галузь знань 06 – Журналістика,
1 курс, освітньо-професійні програми:
ЖСК, ВДМР, МП, РЗТ)

Київ - 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЖУРНАЛІСТИКИ
Кафедра друкованих медіа та історії журналістики

ЄВДОКИМЕНКО Ірина

ОСВІТНЯ ТЕМАТИКА СУЧАСНИХ МЕДІЙ

ТЕКСТИ ЛЕКЦІЙ
(галузь знань 06 – Журналістика,
1 курс, освітньо-професійні програми: ЖСК, ВДМР, МП, РЗГ)

Київ – 2025

УДК 070:316.773.3312(042.4)

Рецензенти:

СИДОРЕНКО Наталія, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри друкованих медіа та історії журналістики Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

МИХАЙЛЮТА Валентина, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри друкованих медіа та історії журналістики Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рекомендовано кафедрою друкованих медіа та історії журналістики
Навчально-наукового інституту журналістики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 12 від 13 травня 2025 р.)

Євдокименко І. М.

Освітня тематика сучасних медій: тексти лекцій (галузь знань 06 – Журналістика, 1 курс, освітньо-професійні програми: ЖСК, ВДМР, МП, РЗГ). Київ: Навчально-науковий інститут журналістики, 2025. 70 с.

ВСПУП

«Тематика сучасних медій» є обов'язковою дисципліною для здобувачів вищої освіти (освітній рівень – перший, бакалавр), що навчаються за освітньо-професійними програмами *«Журналістика та соціальна комунікація»*, *«Видавнича діяльність і медіаредагування»*, *«Медіапродюсування»*, *«Реклама та зв'язки з громадськістю»* спеціальності 061 «Журналістика», галузь знань 06 «Журналістика».

У структурі дисципліни «Тематика сучасних медій» представлено 13 змістових модулів, в межах яких надаються теоретико-практичні знання щодо специфіки професійної галузевої журналістики, а зокрема таких тематик як: бізнес, історична, мистецька, міжнародна, наукова, освітня, політична, правова, релігійна, соціально-правозахисна, спортивна, таблоїдна, туристична. Викладання дисципліни відбувається впродовж 1–4 семестрів і становить 12 кредитів ECTS.

Мета дисципліни: надати комплексні теоретико-практичні знання щодо специфіки професійної галузевої журналістики у межах таких тематик: бізнес, історична, мистецька, міжнародна, науково-освітня, політична, правова, релігійна, соціально-правозахисна, спортивна, таблоїдна, туристична. Дисципліна формує загальне уявлення про те, якими методами і засобами професійна журналістика відображає бізнес, історичну, політичну, правову, міжнародну, соціокультурну, мистецьку тощо реальності. Надає теоретичні знання щодо специфіки кожного тематичного напрямку (функції, принципи галузевої журналістики; спеціалізовані галузеві медіа та галузеві рубрики/відділи у неспеціалізованих медіа; творчопрофесійні вимоги до галузевих журналістів тощо). Забезпечує елементарними практичними навичками у межах спеціалізованих професійних галузей.

Завдання (навчальні цілі):

Знати:

- поняттєвий апарат галузі (бізнес, історична, мистецька, міжнародна, науково-освітня, політична, правова, релігійна, соціально-правозахисна, спортивна, таблоїдна, туристична);
- функції та принципи галузевої журналістики (бізнес, історична, мистецька, міжнародна, науково-освітня, політична, правова, релігійна, соціально-правозахисна, спортивна, таблоїдна, туристична);
- спеціалізовані галузеві медіа та галузеві рубрики/відділи у неспеціалізованих медіа, а також сучасних галузевих експертів (бізнес,

історична, мистецька, міжнародна, науково-освітня, політична, правова, релігійна, соціально-правозахисна, спортивна, таблоїдна, туристична);

✚ творчо-професійні вимоги щодо галузевих журналістів (бізнес, історична, мистецька, міжнародна, науково-освітня, політична, правова, релігійна, соціально-правозахисна, спортивна, таблоїдна, туристична);

Вміти:

✚ розрізняти якісний професійний продукт галузевої журналістики (бізнес, історична, мистецька, міжнародна, науково-освітня, політична, правова, релігійна, соціально-правозахисна, спортивна, таблоїдна, туристична);

✚ комунікувати із галузевими експертами на актуальні теми й проблеми галузі;

✚ створювати галузевий інформаційний продукт на початковому рівні (робити галузеві опитування, брати галузеві коментарі тощо) ¹.

Запропоновані тексти лекцій надають основні теоретико-практичні знання з галузі освітньої журналістики, представленої у ***змістовому модулі 4. Тематика сучасних медій: освітня***, що входить до блоку 2 і викладається у 2 семестрі. За навчальним планом це 6 годин лекційних занять, 2 години практичних занять та 15 годин самостійної роботи.

Змістовий модуль 4. Тематика сучасних медій: освітня

<i>№ п/п</i>	<i>Назва лекцій</i>	<i>Кількість годин</i>		
		<i>Лекції</i>	<i>Семінари</i>	<i>Самостійна робота</i>
1	Тема 1. Поняттєвий апарат галузі	2		5
2	Тема 2-3. Професійна специфіка освітньої журналістики	4	2	10
	<i>Усього:</i>	6	2	15

Лекційні заняття за навчальними планами передбачено у формі дистанційного навчання з використанням новітніх сучасних технологій, а тому й структура лекцій має дещо фрагментарну побудову, адже є текстовою частиною до візуальних презентацій.

¹ Тематика сучасних медій: робоча програма навчальної дисципліни / розроб. М. Воронова. К.: ННІЖ, 2022.

Тема 1. *ПОНЯТТЄВИЙ АПАРАТ ГАЛУЗІ*

*Закон України «Про медіа» (ст. 1. Визначення термінів).
Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення.
Типологічні ознаки друкованих видань.
Галузь освіти як об'єкт освітньої журналістики.
Нормативно-правові документи в галузі освіти.
Міністерство освіти і науки України.
Інститут освітнього омбудсмена.
Національна академія педагогічних наук України.*

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО МЕДІА» (СТ. 1. ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРМІНІВ)

XXI століття — *«століття бурхливого розвитку науки, техніки та високих технологій», «епоха інформації і наукових знань», «епоха нанотехнологій», «ера інформатизації», «ера інформаційного суспільства»* та ін. І такий швидкий процес інформатизації суспільства на його нинішньому етапі цивілізаційного розвитку робить інформацію ключовим об'єктом у житті кожної людини.

Про важливість інформаційних правовідносин у всіх сферах життєдіяльності суспільства та держави, свідчить робота з інформацією, а саме її одержання, зберігання, використання та поширення. *Журналістика* ж якраз і є тією формою громадської та літературної діяльності зі збирання, обробки та поширення інформації через канали масової комунікації, під якими розуміються передусім преса, радіомовлення, телебачення, інтернет. Більш поширенішим є поняття *«засоби масової інформації», «ЗМІ»* — платформи і канали, які збирають, обробляють та поширюють інформацію для масових та локальних аудиторій, використовуючи різноманітні технічні засоби (газети, журнали, радіостанції, телеканали, інформаційні служби, онлайн-видання тощо).

Починаючи з *31 березня 2023 року*, коли набув чинності *Закон України «Про медіа»*, усі відомі нам засоби масової інформації увійшли в узагальнююче поняття *«медіа»*, яке визначається як «засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, який періодично чи регулярно виходить у світ під редакційним контролем та постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою» ². Відповідно до зазначеного закону, в українському медіасередовищі потрібно виокремлювати друковані, аудіовізуальні та онлайн-медіа.

«Аудіовізуальне медіа» – медіа-сервіс, основним призначенням якого або відокремленої частини якого є надання загальній аудиторії доступу до програм, що здійснюється з інформаційною, розважальною чи навчальною метою під редакційним контролем суб'єкта у сфері медіа за допомогою електронних комунікаційних мереж, а саме: телевізійне мовлення (лінійний аудіовізуальний медіа-сервіс) або

аудіовізуальний медіа-сервіс на замовлення (нелінійний аудіовізуальний медіа-сервіс); радіомовлення (лінійний аудіомедіа-сервіс) або аудіальний медіа-сервіс на замовлення (нелінійний аудіомедіа-сервіс). <...>;

Друковане медіа – медіа, що здійснює поширення інформації у текстовій чи візуальній формі на друкованих носіях, однотипно оформлене, виходить у світ через певні проміжки часу упродовж року – у міру настання відповідного періоду або накопичення матеріалу. <...>;

² Про медіа: Закон України

Онлайн-медіа – медіа, що регулярно поширює інформацію у текстовій, аудіо-, аудіовізуальній чи іншій формі в електронному (цифровому) вигляді за допомогою мережі Інтернет на власному веб-сайті, крім медіа, які віднесені цим Законом до аудіовізуальних медіа. <...>;

НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ

Органом державного регулювання діяльності у сфері медіа, а також органом нагляду (контролю) у цій сфері є **Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення**³. До повноважень Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення» (далі – Нацрада) належить також і функція реєстрації (перереєстрації, ліцензування) медіа в Україні.

Місія

- ✚ Підтримка свободи слова та захист національного медіапростору України, здатного протистояти загрозам інформаційній безпеці держави.
- ✚ Створення сприятливих умов для конкурентного медіасередовища через професійне ефективне неупереджене регулювання у сфері медіа, забезпечення плюралізму думок та простору для розвитку медійних інновацій.
- ✚ Сприяння зміні парадигми свободи слова через активізацію співпраці з медійними регуляторами та їх асоціаціями, міжнародними організаціями.

Цілі

- ✚ Захист інформаційного простору від впливу держави-агресора.
- ✚ Синхронізація законодавчих процесів України і Європи з урахуванням особливостей національного медіаландшафту.
- ✚ Інформаційна реінтеграція тимчасово окупованих та деокупованих територій, забезпечення мовлення на територіях з особливим режимом мовлення.
- ✚ Удосконалення інклюзивності медіапростору.

³ Про медіа: Закон України

- ✚ Сприяння фаховому діалогу між медіа і державою, між суспільством і медіа.
- ✚ Гендерний баланс у медіа.
- ✚ Медіаграмотність суспільства через медіаграмотність медіакомпаній; зменшення проявів дискримінації в медіа.
- ✚ Сприяння ефективній діяльності органів співрегулювання.
- ✚ Розвиток каналів мовлення та багатоканальних мереж, стимулювання конкурентного медіасередовища.
- ✚ Посилення суб'єктності України на міжнародній арені та участь у формуванні порядку денного міжнародних інформаційних процесів.

За даними медіарегулятора, які Нацрада оприлюднила з нагоди річної дії Закону України «Про медіа», станом на 30 березня 2024 року, в Україні було зареєстровано 2115 друкованих медіа, 290 онлайн-медіа, 163 провайдери аудіовізуальних сервісів. Видано 77 ліцензій на теле- і радіомовлення, зареєстровано 38 іноземних лінійних медіа, а також видано сім ліцензій на постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення ⁴.

ТИПОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ

Окрім того, що медіа розподіляють за формою поширення (за носієм) на друковані, аудіовізуальні та онлайн-медіа, їх можна класифікувати і за рядом різноманітних типологічних ознак та критеріїв. Та й взагалі, *типологізація, як така, стала впливовим механізмом оптимізації соціокомунікативного процесу*

⁴ Рік дії Закону «Про медіа»: підбиваємо підсумки, що змінилося у медіапросторі за цей час

медіа, а будь-які типологічні ознаки – головними чинниками еволюції медіасистеми. Адже, саме типологічний аналіз дає можливість вивчити інформаційний продукт як цілісне явище.

На думку дослідниці *Л. Дудченко*, «в основі типологічної характеристики медіа лежить інтегральний характер їх функціонування: інформаційна комунікація здійснюється в межах усього соціуму між його членами як учасниками соціальної діяльності. ЗМІ – органічна складова суспільства – цілісного організму, а не його частин, хоча й адресована окремій соціальній групі чи аудиторії»⁵. *Будь-яка класифікація, як така, необхідна для професійної, кваліфікованої оцінки того чи іншого медіа з метою їх популяризації та відповідності запитам аудиторії.*

Найважливішим джерелом оперативного інформування читачів про події і факти громадського життя, про результати наукових досліджень, а також засобом формування світогляду є друковані медіа. Вони становлять практичний і науково-пізнавальний інтерес як для широкого кола читачів, так і для фахівців різних галузей знання, не замінні для розширення кругозору і відпочинку у вільний час.

Типологічне різноманіття друкованих видань базується на сукупності ознак, головними з яких є цільове й читачке призначення, а також характер інформації, що міститься в них. Це служить підставою для всебічної характеристики видань, дозволяє здійснити їх внутрішньовидову класифікацію, визначити різновиди й типологічну розмаїтість.

Відповідно до чинного *Національного стандарту України ДСТУ 3017:2015 Видання. Основні види, терміни та визначення понять*. «Традиційні» видання класифікують за наступними ознаками: за цільовим призначенням; за аналітико-синтетичним переробленням інформації; за інформаційними знаками (знаковою природою); за матеріальною конструкцією; за обсягом; за складом основного тексту; за періодичністю; за структурою; за інформаційними ознаками; за видами періодичних і продовжуваних видань; за статусом⁶.

Наведена нижче класифікація видань є за своєю характеристикою багатоаспектною, паралельною. Тобто кожний напрям цієї класифікації (фасет) є незалежним від інших: використовується лише одна ознака класифікування, будь-яке видання може бути класифікованим за кожною з цих ознак.

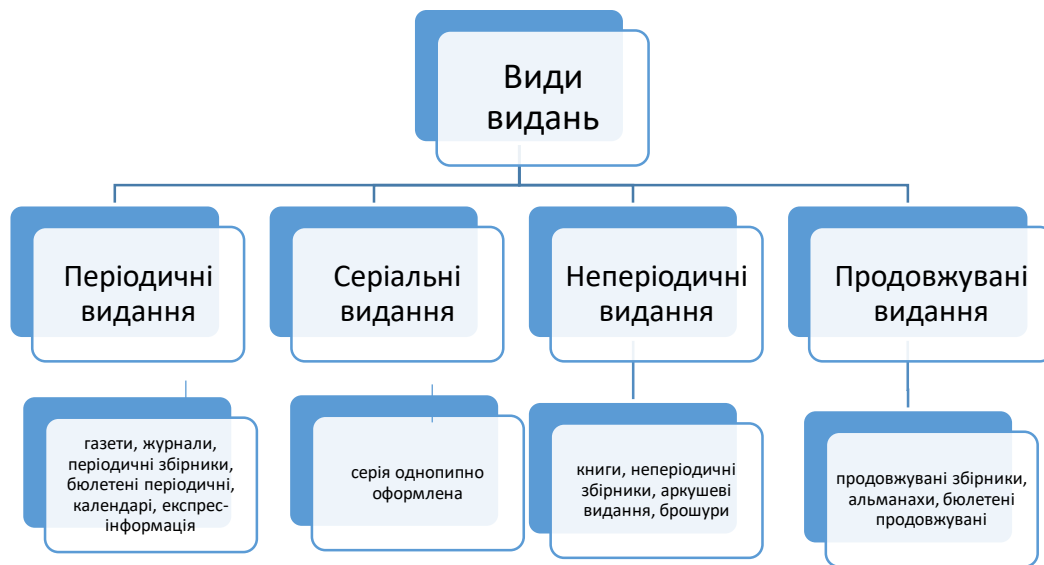
---

⁵ [file:///C:/Users/Ira/Downloads/drsk_2014_3_17%20(1).pdf с. 68].

⁶ ДСТУ <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2024/04/dstu-3017-2015.pdf>

<i>Класифікація традиційних видань</i>		
<i>№</i>	<i>Ознаки класифікації</i>	<i>Види видань</i>
1	<i>За матеріальною конструкцією</i>	книжкове, журнальне, аркушеве, газетне, буклет, карткове, плакат, поштова картка, комплектне, книжка-іграшка
2	<i>За обсягом</i>	книга, брошура, листівка
3	<i>За складом основного тексту</i>	моновидання, збірники (полівішання)
4	<i>За структурою</i>	серія, одностомник (одностомне), багатотомне, зібрання творів, твори вибрані
5	<i>За періодичністю</i>	неперіодичне, серіальне (періодичне), продовжуване (видання, що продовжується)
6	<i>За інформаційними ознаками</i>	монографія, автореферат, препринт, тези доповідей, матеріали конференції (з'їзду), збірник наукових праць, статут, інструкція, стандарт, посібник, підручник, хрестоматія, рекомендації методичні, курс лекцій, текст лекцій, конспект лекцій, програма навчальна, практикум, словник, енциклопедія, розмовник, довідник, путівник, проспект, каталог, альбом, атлас, оголошення, листок інформаційний, документно-художнє, науково-художнє видання, альманах, антологія
7	<i>За аналітико-синтетичним переробленням інформації</i>	інформативне, реферативне, бібліографічне, оглядове, дайджест
8	<i>За видами періодичних і продовжуваних видань</i>	газета, журнал (часопис), бюлетень, календар, експрес-інформація
9	<i>За цільовим призначенням</i>	офіційне, наукове, науково-популярне, науково-виробниче, виробничо-практичне, виробничо-практичне для аматорів, навчальне, громадсько-політичне, довідкове, для організації дозвілля, рекламне, літературно-художнє
10	<i>За статусом</i>	оригінали, традиційні версії електронних видань, електронні аналоги традиційних видань, електронні відтворення, зокрема копії друкованих документів, тривимірних об'єктів тощо

Класифікація видань за періодичністю

Кожен із зазначених видів видань має відповідне читачке спрямування виходить з визначеною метою. Наприклад, допомагає у вивченні конкретного питання, інформує про результати проведених наукових досліджень, пояснює у доступній формі основи наукових знань тощо.

Зверніть увагу !!!

Видання – документ, що містить інформацію, призначену для поширення, пройшов редакційно-видавниче опрацювання, відтворений друкуванням, тисненням або виготовлений електронним записом на будь-якому носіїві чи іншим способом, видавниче оформлення, поліграфічне й технічне виконання якого відповідає вимогам правових і нормативних документів.

Вид видання – сукупність видань, об'єднаних за однією чи кількома суттєвими типологічними ознаками.

Матеріальна конструкція видання – форма, конструкційна будова видання.

Цільове призначення – характеристика видання щодо виконання ним певної соціальної функції (сприяння розвитку науки, освіти, культури, вдосконалення виробництва тощо).

Характер інформації – сукупність ознак, які характеризують типологічні риси видання відповідно до особливостей твору, вміщеного в ньому.

Читацька адреса – характеристика видання, за якою виокремлюють групу читачів (за віком, родом занять, рівнем освіти, спеціальністю тощо), яким воно призначене.

Неперіодичне видання – видання, що виходить одноразово й продовження його не передбачено.

Серіальне видання – видання, що виходить упродовж часу, тривалість якого заздалегідь не встановлено, здебільшого нумерованими та (або) датованими випусками (томами), які мають однакову (спільну) назву, однотипне оформлення та не повторюються за змістом.

Періодичне видання – серіальне видання, що виходить через певні, рівні проміжки часу та має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість нумерованих (датованих) випусків й однакову назву.

Продовжуване видання – серіальне видання, що виходить через заздалегідь невизначені проміжки часу, в міру накопичення матеріалу, нумерованими випусками, які мають спільну назву.

Популярне видання – видання, що містить відомості просвітницького значення з однієї чи кількох галузей знань, нескладні за змістом та викладені в легкій, доступній для розуміння формі для задоволення непрофесійних інтересів читачів

Навчальне видання – видання, що містить систематизовані відомості наукового або прикладного характеру, викладені у зручній для вивчення й викладання формі.

Журнальне видання – блочне видання переважно в обкладинці, що відповідає специфіці цього видання.

Журнал – періодичне журнальне видання, що має постійні рубрики та містить публікації офіційного характеру з суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, літературно-художні твори, реферати, ілюстрації й рекламу.

Примітка. Журнал може мати додаток у вигляді окремого неперіодичного, періодичного чи продовжуваного видання.

Популярний журнал – журнал, який містить публікації просвітницького призначення з різних питань культури, мистецтва, спорту, побуту, інших галузей знань суспільної та практичної діяльності для задоволення непрофесійних інтересів читачів.

Газетне видання – аркушеве видання, видавничо пристосоване до його специфіки. **Примітка.** Газетне видання у вигляді скріплених у корінці кількох аркушів друкованого матеріалу називають газетно-журнальним.

Газета – періодичне газетне видання, що виходить через певні, короткі проміжки часу, містить офіційну, оперативну інформацію й публікації з актуальних суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, а також літературно-художні твори й рекламу.

Бюлетень – періодичне або продовжуване видання, що випускається оперативно, має ознаки журнального або газетного видання, містить матеріали організації, яка його видає.

Календар – періодичне довідкове видання з послідовним переліком днів, тижнів, місяців даного року, а також із іншими відомостями різного характеру ⁷.

---

⁷ <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2024/04/dstu-3017-2015.pdf>

Періодичні видання є одним із основних засобів системи масової комунікації. Як вже зазначалося, вони виходять через визначені проміжки часу постійним для кожного року числом випусків (номерів), що не повторюються змістом, типово (однотипно) оформлені, нумерованими та/або датованими випусками, які мають загальну назву.

Характерні риси періодичних видань:

- різноплановість та актуальність змісту;
- оперативність та регулярність виходу у світ;
- відповідність заголовка характеру видання, що не змінюється протягом тривалого часу;
- наявність однієї або декількох організацій, органом якої виступає видання.

<i>Класифікація періодичних видань</i>		
<i>№</i>	<i>Ознаки класифікації</i>	<i>Види та різновиди видань</i>
<i>1</i>	<i>За видом видання</i>	газети, журнали, періодичні збірники, бюлетені періодичні, календарі, експрес-інформація, дайджести
<i>2</i>	<i>За регулярністю виходу у світ</i>	щоденні, щотижневі, щомісячні, щоквартальні, щорічні
<i>3</i>	<i>За часом випуску</i>	ранішні, вечірні
<i>4</i>	<i>За місцем випуску та сферою розповсюдження</i>	закордонні (більше однієї країни), загальнодержавні, регіональні (дві і більше областей), місцеві
<i>5</i>	<i>За територією розповсюдження</i>	транснаціональні, центральні або всеукраїнські, регіональні (обласні, міські, районні, зональні), локальні, чи то, як їх ще називають, багатотиражні
<i>6</i>	<i>За видавцем (засновником) видання</i>	державні, партійні, профспілкові, кооперативні, що належать до пресових груп або фірм, підприємств, комерційні, творчої спілки, товариства, урядові або регіональні урядові, незалежні, в яких засновником виступає редакційний колектив
<i>7</i>	<i>За статусом видання</i>	вітчизняні (засновник або всі співзасновники є фізичними або юридичними особами-резидентами), спільні (хоча б один із співзасновників є іноземною фізичною або юридичною особою)
<i>8</i>	<i>За віком читачів/ відповідно до категорії читачів</i>	дитячі, молодіжні, для зрілого віку, для літніх людей, усе населення, чоловіки, жінки, студенти, працівники певної галузі, науковці, педагоги та ін.

9	За функціональним призначенням	суспільно-політичні, наукові (науково-теоретичні, науково-практичні, науково-методичні), науково-популярні, виробничо-практичні, популярні, літературно-мистецькі, реферативні (журнальна або аркушева форма)

Цікавий факт !!!!

З 1991 до 2023 роки в Україні було зареєстровано понад 45 тисяч найменувань газет та журналів. Це пов'язано з тим, що кілька разів змінювалися державні органи, які були реєстраторами газет та журналів. Фактично була відсутня процедура закриття друкованого медіа, крім добровільного закриття засновником.

На початку 2008 року було зареєстровано понад 30 тис. найменувань газет та журналів. Згідно з дослідженнями у 2008 році виходило близько 4,2 тис. найменувань газет і журналів. Без урахування корпоративних видань та видань вищих навчальних закладів.

Ринок друкованих медіа був надто «перегрітий» за кількістю газет та журналів у порівнянні з ринком друкованих медіа в країнах ЄС.

З 2008 року до 2024 року з 4,2 тис. більше 3 тисяч друкованих медіа в Україні припинили видаватися.⁸

Друковані медіа	01.01.2008	01.01.2020	01.01.2022	01.01.2024
Газети	2 448	1 580	1 354	809
Журнали	1 739	889	662	365
Всього:	4 187	2 469	2 016	1 174

Станом на 01 серпня 2024 року вже було зареєстровано 3157 суб'єктів у сфері друкованих медіа (газет – 1361, журналів – 1519, інших друкованих медіа – 637). Це – найбільша цифра зареєстрованих та існуючих медіа поміж інших суб'єктів у сфері медіа.⁹

⁸ Чернявський С. Медіа ландшафт друкованих медіа в Україні – 2024 // Детектор медіа: веб-сайт. 02.11.2024. URL: <https://detector.media/infospace/article/234226/2024-11-02-media-landshaft-drukovanykh-media-v-ukraini-2024/>

⁹ Медіа ландшафт друкованих медіа в Україні - 2024 <https://detector.media/infospace/article/234226/2024-11-02-media-landshaft-drukovanykh-media-v-ukraini-2024/>.

Як наголошує дослідниця *К. Туркєвич*, «стрімкий розвиток інформатизації та комунікативних можливостей у сучасному суспільстві призводить до певного перенасичення інформацією, також такий інформативний потік стає все хаотичнішим. Тому, все більшого розповсюдження набувають галузеві засоби масової інформації, які можуть спрямувати увагу людини на необхідні для її інтересів новини, дані, статистику, аналітику тощо»¹⁰.

Зверніть увагу !!!

Галузевий – прикметник до слова «галузь», яке, відповідно до Тлумачного словника української мови, тлумачиться як «певна ділянка виробництва, науки і т. ін.»¹¹. Синонімами до слова «галузь» є *ділянка, сфера, царина* та ін.

У вітчизняному науковому обігу, як синонімічний ряд до поняття *«галузеві видання»*, часто використовуються і такі терміни як *«фахові», «професійні», «спеціалізовані», «спеціальні», «корпоративні»* видання тощо. Іноді можна зустріти і поєднання двох слів.

Так, зокрема, на думку авторів-укладачів довідника *«Періодичні видання – 2012»* *П. Клименко* та *С. Колодюк*, *«фахово-галузеві видання»* призначені для працівників певної сфери діяльності і містять статті та інші матеріали з питань економіки, техніки, сучасних технологій, організації виробництва та практичної діяльності, методичні розробки. Такі журнали видаються певними профспілками, міністерствами та відомствами»¹².

Як стверджує у своїх наукових розвідках дослідниця *Л. Дмитрів*, *фахові часописи* за своїм цільовим призначенням є «найдрібнішим, точковим різновидом спеціальної преси. Їхні визначальні ознаки полягають у вузькій тематичній спрямованості та високопрофесійності, адже вони висвітлюють всі аспекти розвитку певної професії та створені фахівцями для фахівців»¹³.

Зверніть увагу !!!

Фаховий – 1. Стос. до фаху, пов'язаний з якимось фахом. 2. Стос. до фахівця // Власт. фахівцеві. // Який є фахівцем¹⁴.

¹⁰ <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/5472/5478>.

¹¹ <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B7%D1%8C>

¹² https://library.zu.edu.ua/doc/dovidnuk_vse.pdf c. 7

¹³ <file:///C:/Users/Ira/Downloads/Aref.doc> c. 13–14

¹⁴ <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D1%84%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9>

Фах – 1. Вид заняття, трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є основним засобом до існування; професія. 2. Основна кваліфікація, спеціальність ¹⁵.

В. Садівничий і *В. Попова*, у своїх наукових дослідженнях, об'єднують різні види друкованих медіа у поняття **«спеціалізована періодика»**, коли виокремлюють видання для різних галузей промисловості та соціальної сфери за читацькою аудиторією ¹⁶.

Проте, дослідники *О. Прішук* та *В. Євсев'єва* вважають, що спеціалізованими можуть бути також і корпоративні та галузеві медіа, які так само орієнтуються на окремі категорії читачів/слухачів/глядачів, однак корпоративні працюють в інтересах лише організації, яка фінансує їхню діяльність, у той час як галузеві існують за рахунок передплати та рекламних послуг, відповідають потребам усього ринку ¹⁷.

Зверніть увагу !!!

Спеціалізований (у знач. прикм.) – призначений для роботи або використання в якій-небудь одній спеціальній галузі; який має спеціальне, особливе призначення ¹⁸.

Спеціальний – 1. Признач. виключно для кого-, чого-небудь; який має особливе призначення. 2. Який стосується окремої галузі науки, техніки, мистецтва і т. ін.; признач. для спеціалістів цієї галузі ¹⁹.

У той самий час, використання терміну **«фахові»**, зокрема у сегменті друкованих та онлайн-медіа, в науковому середовищі, може привести до певних непорозумінь, адже, для науковців, фаховими є наукові періодичні та продовжувані видання за конкретними напрямками та галузями знань, що затверджені Департаментом атестації кадрів МОН України. Науковці, які послуговуються поняттям **«фахова періодика»**, фактично об'єднують галузеві та наукові медіа. Хоча, переважну частину фахових наукових видань видають наукові, навчально-наукові та науково-дослідні установи, тобто випускають свої інформаційні та аналітичні матеріали аж ніяк не з комерційною метою та не

¹⁵ <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%A4%D0%B0%D1%85>

¹⁶

¹⁷ <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/228216f1-8726-47f3-9542-833c90d291c4/contentc.164>

¹⁸ <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B9>

¹⁹ <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9>

пропонують рекламні послуги. Тому і за структурою, і за контентом фахові видання відрізняються від галузевих.

Отже, проаналізувавши вищезазначені визначення, можна констатувати, що основними, або ж, навіть, ключовими критеріями класифікації галузевих медіа є їх цільове або функціональне призначення; тематика або зміст; читацьке призначення; місце і сфера розповсюдження.

ГАЛУЗЬ ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТ ОСВІТНЬОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

До галузей (сфер) людської діяльності належать педагогіка (освіта), управління, наука, мистецтво, економіка, екологія, медицина, фізична культура. Медіа, які спрямовані на висвітлення інформації тієї чи іншої сфери людської діяльності і будуть класифікуватися як галузеві медіа.

Характеризувати медіа в галузі освіти, їх цільове або функціональне призначення, характер інформації, аудиторний аспект, місце і сферу розповсюдження варто розпочинати виходячи із визначень самого поняття «освіта», її мети, основних завдань та функцій, які вона виконує у суспільстві тощо.

На сьогоднішній день існує велика кількість визначень і формулювань поняття *«освіта»*. Його значення виокремилося в кін. XVIII ст. під впливом поглядів *Ж. Жетте*, *Ж. Песталоцці* та неогуманістів, і позначало загальний духовний процес формування людини. Таке розуміння цього поняття доволі широке, а тому включає в себе більш вузькі дефініції.

Зверніть увагу !!!

На порталі української мови та культури Словник.ua зазначається, що *«освіта»* – 1. Сукупність знань, здобутих у процесі навчання // Рівень, ступінь знань, здобутих у процесі навчання; освіченість. 2. Піднесення рівня знань;

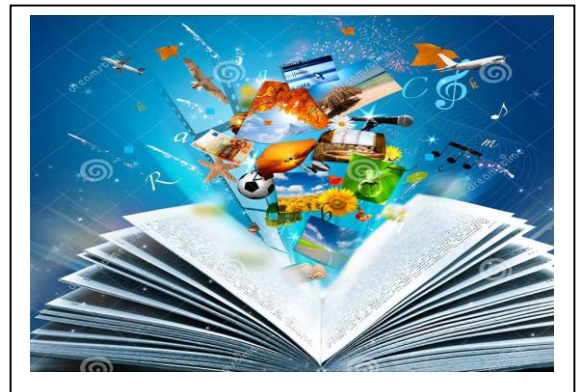
навчання // Процес засвоєння знань. 3. Загальний рівень знань (у суспільстві, державі і т. ін.) // Система навчально-виховних заходів // Система закладів і установ, через які здійснюються ці заходи». Рідко застосовується у значенні «письменність, грамотність»²⁰.

Освіта – це процес, за допомогою якого суспільство передає акумульовані знання, вміння та цінності від одного покоління до іншого. В ширшому розумінні освіта включає будь-яку дію чи досвід, які мають формотворчий вплив на спосіб мислення, характер чи фізичну спроможність людини. Вона має фундаментальний вплив на можливості і потенціали як окремих осіб, так і громад щодо забезпечення розвитку, а також соціально- економічних успіхів²¹.

Освіта – процес поширення знань і культури в суспільстві. Важлива складова духовного, культурного, наукового, технічного поступу людства, в сучасному світі ще й необхідна умова всебічного розвитку людини як особистості. Економічний і соціальний розвиток держав зазвичай прямо корелює з рівнем освіти²².

Освіта – це фундамент національних цінностей, оскільки саме вона передає історію, мову, культуру та моральні цінності нації майбутнім поколінням. Вона допомагає зміцнювати ідентичність нації та сприяє формуванню відповідальних та свідомих громадян, які розуміють та цінують свою спадщину²³.

Освіта – це один із ключових факторів розвитку, а також розширення можливостей людей. Освіта дає людям знання та інформацію, а також сприяє зміцненню почуття самоповаги і впевненості у собі, реалізації власного потенціалу.

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою²⁴.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових, творчих і фізичних

²⁰ Словник.ua

²¹ (Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді)

²² (Енциклопедія сучасної України)

²³ (МОН України)

²⁴ (ЗУ «Про освіту»).

здібностей, формування цінностей і необхідних компетентностей для її успішної самореалізації, виховання відповідальних громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, підготовка кваліфікованих фахівців, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Функції освіти.

Освіта виконує кілька функцій, зокрема:

✚ *Надання знань і навичок:* Однією з основних функцій освіти є надання людям знань і навичок, необхідних для досягнення успіху в житті. Освіта допомагає людям розвивати критичне мислення, навички вирішення проблем і комунікації, а також знання та розуміння різних предметів і сфер.

✚ *Соціалізація:* Освіта відіграє важливу роль у соціалізації, допомагаючи людям засвоїти норми, цінності та поведінку свого суспільства. Завдяки освіті люди вчаться взаємодіяти з іншими, орієнтуватися в соціальних структурах і стати відповідальними громадянами.

✚ *Передача культури:* Освіта допомагає передавати культурні цінності та знання від одного покоління до наступного. Вивчаючи історію, літературу, мистецтво та інші аспекти культури, люди отримують глибше розуміння власної культури та світу навколо них.

✚ *Економічний розвиток:* Освіта також важлива для економічного розвитку, оскільки вона дає людям навички та знання, необхідні для участі в робочій силі та внеску в економіку. Освіта також може стимулювати інновації та креативність, створюючи нові ідеї та технології, які можуть сприяти економічному зростанню.

✚ *Особистий розвиток:* Освіта може допомогти людям розвинути почуття власної гідності та впевненості в собі, а також відчуття мети та напрямку в житті. Заохочуючи особистий ріст і розвиток, освіта може допомогти людям досягти своїх цілей і реалізувати свій потенціал.

✚ *Соціальна мобільність:* освіта також може бути потужним інструментом соціальної мобільності, надаючи людям можливість покращити свій соціальний та економічний статус. Освіта може допомогти подолати бар'єри та створити можливості для людей з неблагополучного середовища досягти успіху та процвітати.

Види освіти згідно зі статтю 8 Закону України «Про освіту».

Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів.

ФОРМАЛЬНА ОСВІТА

освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА (САМООСВІТА)

освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозволяям.

ФОРМАЛЬНА ОСВІТА

- вища освіта в ЗВО.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

- курси, семінари, майстер-класи тощо;
- професійні курси/тренінги;
- громадянська освіта;
- професійне стажування.

ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА (САМООСВІТА)

- індивідуальна та пізнавальна діяльність;
- спілкування, читання, відвідування установ культури, подорожі, засоби масової інформації

Форми здобуття освіти.

Особа має право здобувати освіту в різних формах або поєднуючи їх. Основними формами здобуття освіти є: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві); дуальна.

Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

Заочна форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними.

Дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Мережева форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.

Сімейна (домашня) форма здобуття освіти – це спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної, повної загальної середньої) та/або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки. Оцінювання результатів навчання та присудження освітніх кваліфікацій здійснюються відповідно до законодавства.

Педагогічний патронаж – це спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми.

Здобуття освіти на робочому місці – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою (як правило, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти) відбувається на виробництві шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових обов'язків і завдань під керівництвом фахівців-практиків, залучених до освітнього процесу.

Дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях, а також під час виконання робіт та/або надання послуг

за гіг-контрактом, для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

Складники та рівні освіти.

Невід’ємними ***складниками системи освіти є:*** дошкільна освіта, повна загальна середня освіта, позашкільна освіта, спеціалізована освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, фахова передвища освіта, вища освіта, освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта.

Рівнями освіти є: дошкільна освіта, початкова освіта, базова середня освіта, профільна середня освіта, перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, фахова передвища освіта, початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, другий (магістерський) рівень вищої освіти, третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ.

Додатковий протокол до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Стаття 2. Право на освіту.

Нікому не може бути відмовлено в праві на освіту. Держава при виконанні будь-яких функцій, узятих нею на себе в галузі освіти і навчання, поважає право батьків забезпечувати таку освіту і навчання відповідно до своїх релігійних і світоглядних переконань²⁵.

²⁵ Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text

Загальна декларація прав людини. Стаття 26.

1. Кожна людина має право на освіту. Освіта повинна бути безплатною, хоча б початкова і загальна. Початкова освіта повинна бути обов'язковою. Технічна і професійна освіта повинна бути загальнодоступною, а вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного.

2. Освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод. Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма народами, расовими або релігійними групами і повинна сприяти діяльності Організації Об'єднаних Націй по підтриманню миру.

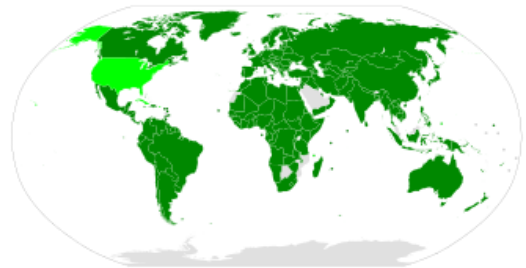
3. Батьки мають право пріоритету у виборі виду освіти для своїх малолітніх дітей ²⁶.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Стаття 13.

1. Держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожної людини на освіту. Вони погоджуються, що освіта повинна спрямовуватись на повний розвиток людської особи та усвідомлення її гідності і повинна зміцнювати повагу до прав людини і основних свобод. Вони, далі, погоджуються в тому, що освіта повинна дати можливість усім бути корисними учасниками вільного суспільства, сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма націями і всіма расовими, етнічними та релігійними групами і сприяти роботі Організації Об'єднаних Націй по підтриманню миру.

2. Держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають, що для повного здійснення цього права:

- а) початкова освіта повинна бути обов'язковою і безплатною для всіх;
- б) середня освіта в її різних формах, включаючи професійно-технічну середню освіту, повинна бути відкрита і зроблена доступною для всіх шляхом

²⁶ Загальна декларація прав людини // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

вжиття всіх необхідних заходів і, зокрема, поступового запровадження безплатної освіти;

с) вища освіта повинна бути зроблена однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного шляхом вжиття всіх необхідних заходів і, зокрема, поступового запровадження безплатної освіти;

д) елементарна освіта повинна заохочуватися або інтенсифікуватися по можливості для тих, хто не проходив чи не закінчив повного курсу початкової освіти;

е) має активно проводитися розвиток мережі шкіл усіх ступенів, повинна бути встановлена задовільна система стипендій і повинні постійно поліпшуватися матеріальні умови викладацького персоналу.

3. Держави, які беруть участь у цьому Пакті, зобов'язуються поважати свободу батьків і у відповідних випадках законних опікунів обирати для своїх дітей не тільки запроваджені державними властями школи, а й інші школи, що відповідають тому мінімуму вимог щодо освіти, який може бути встановлено чи затверджено державою, і забезпечувати релігійне та моральне виховання своїх дітей відповідно до власних переконань.

4. Ніяка частина цієї статті не повинна тлумачитись у розумінні приниження свободи окремих осіб та установ створювати навчальні заклади і керувати ними при незмінній умові дотримання принципів, викладених у пункті 1 цієї статті, і вимоги, щоб освіта, яку дають у таких закладах, відповідала тому мінімуму вимог, що його може бути встановлено державою.

Стаття 14.

Кожна держава, яка бере участь у цьому Пакті і яка на час свого вступу до числа учасників не змогла встановити на території своєї метрополії або на інших територіях, що перебувають під її юрисдикцією, обов'язкової безплатної початкової освіти, зобов'язується протягом двох років виробити і прийняти докладний план заходів для поступового втілення у життя - протягом розумної кількості років, яка повинна бути зазначена в цьому плані, - принципу обов'язкової безплатної загальної освіти ²⁷.

---

²⁷ Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

Конвенція про права дитини. Стаття 28.

1. Держави-учасниці визнають право дитини на освіту, і з метою поступового досягнення здійснення цього права на підставі рівних можливостей вони, зокрема:

а) вводять безплатну й обов'язкову початкову освіту;

б) сприяють розвиткові різних форм середньої освіти, як загальної, так

і професійної, забезпечують її доступність для всіх дітей та вживають таких заходів, як введення безплатної освіти та надання у випадку необхідності фінансової допомоги;

с) забезпечують доступність вищої освіти для всіх на підставі здібностей кожного за допомогою всіх необхідних засобів;

д) забезпечують доступність інформації і матеріалів у галузі освіти й професійної підготовки для всіх дітей;

е) вживають заходів для сприяння регулярному відвіданню шкіл і зниженню кількості учнів, які залишили школу.

2. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів, щоб шкільна дисципліна була забезпечена методами, що ґрунтуються на повазі до людської гідності дитини та відповідно до цієї Конвенції.

3. Держави-учасниці заохочують і розвивають міжнародне співробітництво з питань, що стосуються освіти, зокрема, з метою сприяння ліквідації невігластва і неписьменності в усьому світі та полегшення доступу до науково-технічних знань і сучасних методів навчання. В цьому зв'язку особлива увага має приділятися потребам країн, що розвиваються.

Стаття 29.

1. Держави-учасниці погоджуються щодо того, що освіта дитини має бути спрямована на:

а) розвиток особи, талантів, розумових і фізичних здібностей дитини в найповнішому обсязі;

б) виховання поваги до прав людини та основних свобод, а також принципів, проголошених у Статуті Організації Об'єднаних Націй;

с) виховання поваги до батьків дитини, її культурної самобутності, мови і національних цінностей країни, в якій дитина проживає, країни її походження та до цивілізацій, відмінних від її власної;

d) підготовку дитини до свідомого життя у вільному суспільстві в душі розуміння, миру, терпимості, рівноправності чоловіків і жінок та дружби між усіма народами, етнічними, національними і релігійними групами, а також особами з корінного населення;

e) виховання поваги до навколишньої природи.

2. Жодна частина цієї статті або статті 28 не тлумачиться як така, що обмежує свободу окремих осіб і органів створювати учбові заклади та керувати ними за умови постійного додержання принципів, викладених у пункті 1 цієї статті, та виконання вимоги того, щоб освіта, яку одержують в таких учбових закладах, відповідала мінімальним нормам, що можуть бути встановлені державою ²⁸.

Конституція України.

Стаття 53. Кожен має право на освіту.

Повна загальна середня освіта є обов'язковою.

Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і

комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам.

Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі.

Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства ²⁹

²⁸ Конвенція про права дитини // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

²⁹ КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Основним нормативно-правовим актом у галузі освіти є *Закон України «Про освіту»*. Він закріплює: принципи освіти, систему освіти, визначає учасників навчального процесу (здобувачі освіти; педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники; батьки здобувачів освіти; фізичні особи, які провадять освітню діяльність; інші особи, передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що встановлюється закладом освіти), права та обов'язки учасників навчального процесу, порядок управління освітою в Україні ³⁰.

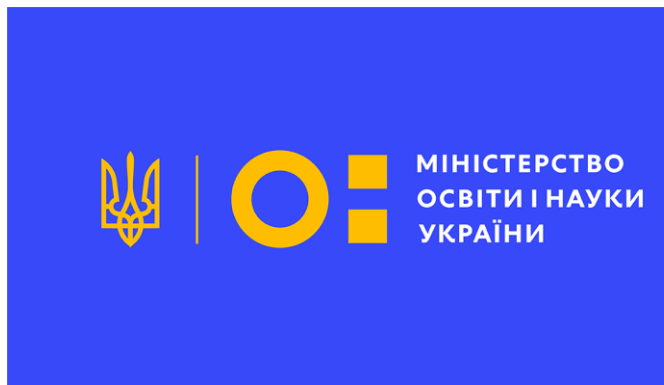

Крім цього Закону, в Україні діють також закони: *«Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності»*, *«Про професійно-технічну освіту»*, *«Про загальну середню освіту»*, *«Про вищу освіту»*, *«Про позашкільну освіту»*, *«Про дошкільну освіту»*, *«Про фахову передвищу освіту»*, *«Про наукову і науково-технічну експертизу»* та ін.

Органи, що здійснюють управління освітою.

- ✚ Міністерство освіти і науки України;
- ✚ міністерства і відомства України, яким підпорядковані заклади освіти;
- ✚ Міністерство освіти Автономної Республіки Крим;
- ✚ місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування і підпорядковані їм управління, відділи освіти.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Міністерство освіти і науки України (далі - МОН України) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у

³⁰ Закон України «Про освіту». // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності. Повний перелік повноважень міститься у [Положенні](#).

МОН України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Візія. Міністерство освіти і науки України – відкритий і зорієнтований на взаємодію та партнерство центральний орган виконавчої влади, який відповідає перед суспільством за стійкий та інноваційний розвиток системи освіти і науки України на національному, європейському та глобальному рівнях, має довіру освітянської та наукової спільноти, міжнародних партнерів і українського суспільства в цілому.

Місія. Творення в Україні інклюзивного та інноваційного суспільства, в якому кожний громадянин має рівні можливості для розвитку свого таланту впродовж життя заради формування згуртованої спільноти громадян, спроможних до активної творчої співучасті у стійкому розвитку України. Місія МОН України полягає в розробленні і здійсненні державної політики, що гарантує: усебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей; формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей; виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству; збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу; підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору;

Цінності: людиноцентризм; верховенство права; дотримання прав і свобод людини і громадянина; законність; гуманізм; академічна доброчесність; академічна свобода; прозорість та відкритість; відповідальність та підзвітність; професійність та постійне удосконалення.

Очільником МОН України з 21 березня 2023 року є **Оксен Яісовий**.

До керівництва МОН належать також перший заступник Міністра — Євген Кудрявець, 6 заступників та державний секретар.

Центральний апарат МОН України складається із директоратів, департаментів та різноманітних управлінь. До прикладу – Директорат дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти, Директорат шкільної освіти, Директорат професійної освіти, Директорат вищої освіти і освіти дорослих, Директорат європейської та євроатлантичної інтеграції, Департамент атестації кадрів вищої кваліфікації, Управління з питань інформаційної політики та комунікацій та ін.). Директорати очолюють генеральні директори. До складу директоратів входять експертні групи, які утворюються для виконання завдань за окремими напрямками діяльності. До складу експертних груп входять державні експерти.

Самостійним структурним підрозділом МОН є **Сектор преси та інформації** (далі – Сектор).

Основними завданнями Сектору є:

- ✚ підготовка, спільно зі структурними підрозділами Міністерства, оперативного висвітлення і поширення пресрелізів (постів) з актуальних питань діяльності Міністерства, а також заяв і повідомлень Міністерства у медіа;
- ✚ розроблення, впровадження та реалізація єдиної інформаційної політики у всіх сферах діяльності Міністерства, планування та здійснення заходів, спрямованих на її реалізацію;
- ✚ здійснення системної інформаційно-роз'яснювальної роботи, підготовка інтерв'ю та коментарів щодо діяльності Міністерства та його керівництва для медіа;
- ✚ організація проведення пресконференцій, брифінгів, зустрічей, інших заходів для медіа за участі керівництва та посадових осіб Міністерства;
- ✚ розміщення інформаційних матеріалів на офіційному вебсайті Міністерства, а також на сторінках Міністерства в соціальних мережах;

✚ налагодження та підтримка дієвих інформаційно-комунікативних відносин Міністерства із медіа, пресслужбами департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій;

✚ забезпечення медіасупроводу масових заходів, що проводяться Міністерством.

Метою діяльності Сектору є забезпечення стратегічного позиціонування Міністерства та його посадових осіб у засобах масової інформації, формування у громадськості, державних структур та партнерів об'єктивного уявлення про діяльність Міністерства.

Для медійників, що працюють над висвітленням тем у галузі освіти, нормативно-правові документи МОН України виступають найголовнішим джерелом офіційної інформації.

ІНСТИТУТ ОСВІТНЬОГО ОМБУДСМЕНА

З метою забезпечення належних умов для реалізації права особи на освіту в системі освіти діє *освітній омбудсмен*. Інститут освітнього омбудсмена початково запроваджено *Законом України «Про освіту» (ст. 73)*, прийнятим 5 вересня 2017 року.

4 листопада 2019 року офіційно запрацювала Служба освітнього омбудсмена під керівництвом Сергія Горбачова. З 1 листопада 2024 року освітнім омбудсменом України є *Надія Лещик*.

Основними завданнями освітнього омбудсмена є:

✚ сприяння реалізації державної політики, спрямованої на забезпечення права людини на здобуття якісної та доступної освіти;

✚ здійснення заходів щодо додержання законодавства про освіту;

✚ вжиття заходів для забезпечення належних умов для рівного доступу до здобуття освіти;

✚ сприяння впровадженню інклюзивної форми навчання;

✚ сприяння виконанню Україною міжнародних зобов'язань щодо додержання в Україні прав людини на освіту;

✚ співпраця та взаємодія з МОН та іншими центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти всіх рівнів незалежно від форми власності та підпорядкування, органами управління освітою, правоохоронними органами, міжнародними організаціями, неурядовими громадськими організаціями з питань, що належать до його компетенції.

Важливо визнати, що освітнє значення мають усі інституції, і насамперед дім і сім'я. Крім школи, свою роль відіграють театр, музеї та бібліотеки, церква, армія, спортивні й туристичні організації, а також будь-які підприємства, установи тощо. Мають значення також засоби масової інформації — радіо, телебачення, газети, журнали, література, мистецтво і, звісно ж, так звані соціальні медіа. Медіа виступають потужним освітнім інститутом у сучасному інформаційному суспільстві, одним із головних їхніх завдань є: формування знань, донесення освітньої інформації, стимулювання до медіаграмотності масової аудиторії.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Національна академія педагогічних наук України (далі – НАПН України) – державна самоврядна наукова організація, яка здійснює методологічний та науково-методичний супровід розвитку сфери освіти, розробляючи її законодавчу і нормативну бази, створюючи концепції та стратегії розвитку дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, виконуючи наукові дослідження в галузі освіти, педагогіки і психології.

Місія. Служіння українському суспільству шляхом здійснення на найвищому рівні досконалості фундаментальних і прикладних наукових досліджень та експериментальних розробок з метою наукового і методичного забезпечення ефективного функціонування та перспективної модернізації освіти для безперервного розвитку людини впродовж життя від народження у період

швидких цивілізаційних змін, формування конкурентоспроможного людського капіталу української держави.

Візія. Національний міжнародно інтегрований інноваційний осередок наукових досліджень і експериментальних розробок, що продукує інновації у сфері освіти, педагогіки та психології, реалізує освітнє, дослідницьке партнерство наукових інститутів, закладів освіти та державних установ задля суспільного розвитку на засадах європейських і національних пріоритетів та повоєнного відновлення України на інноваційній, високоінтелектуальній, високотехнологічній та високопатріотичній основі.

Президент **Василь Кремень**, дійсний член (академік) НАН України і НАПН України.

Цільові пріоритети розвитку та основні завдання:

- ✚ національне лідерство в науках про освіту, педагогіці і психології;
- ✚ зв'язок з практикою та підвищення ефективності упровадження результатів досліджень в соціальну і освітянську практику;
- ✚ розвиток конкурентоспроможної національної освіти;
- ✚ виховання національно свідомих і згуртованих, патріотичних громадян;
- ✚ науково-методичне забезпечення і практичне надання допомоги постраждалим від війни та участь у повоєнному відродженні України;
- ✚ повноцінна інтеграція у європейський (міжнародний) освітянський і дослідницький простори;
- ✚ осучаснення методології наукових досліджень у сфері освіти;
- ✚ актуальність, ефективність і результативність наукової і освітньої діяльності;
- ✚ позитивний імідж (бренд), висока репутація та авторитет у суспільстві;
- ✚ цифровізація.

Реалізацію окреслених завдань здійснюють **п'ять відділень**: філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки; психології та спеціальної педагогіки; загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем; професійної освіти і освіти дорослих; вищої освіти.

Питання до самоперевірки знань:

Як визначити поняття «медіа», «аудіовізуальні медіа», «друковані медіа», «онлайн медіа»?

Який державний орган України здійснює регулювання та контроль у сфері медіа?

Як визначити поняття «періодичне видання», «популярне видання», «навчальне видання»?

За якими типологічними ознаками можна класифікувати традиційні видання?

За якими типологічними ознаками можна класифікувати періодичні видання?

У яких нормативно-правових документах визначається право на освіту?

У чому полягає головна місія Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, Інституту освітнього омбудсмена?

Список рекомендованих джерел:

Тема 2-3. *Професійна специфіка освітньої журналістики*

*Медіа освітньої тематики як інформаційний потенціал галузі освіти.
Періодичні видання Міністерства освіти і науки України та
Національної академії педагогічних наук України.
Українські видавництва та їх медіа освітньої тематики.
Громадські організації/спілки в галузі освіти та їх медіа.*

МЕДІА ОСВІТНЬОЇ ТЕМАТИКИ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОПЕНЦІАЛ ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Освітня журналістика — один із тематичних видів журналістики, що передбачає збір, обробку та поширення актуальної інформації в галузі освіти через канали масової комунікації (друкованих, аудіовізуальних та електронних медіа), що ґрунтується на спеціальному предметі розгляду та аудиторії. Крім того, це і сукупність всіх продуктів діяльності освітнього журналіста, предмет дослідження і викладання.

На думку доктора філософії у галузі журналістики *П. Катеринича*, «*освітня журналістика* передовсім означає роботу з інформацією про події та явища у сфері освіти й обробку такої інформації, тобто оперування даними й фактами про відповідні події в різних системах освіти; дозволяє спрощувати й пояснювати взаємозв'язки між національними та міжнародними освітніми системами та рейтингами; висвітлює соціально значущі освітні теми, а її специфічною функцією є розробка і пропозиція відповідних освітніх тем для суспільної комунікації; функціонує як інтеграційна система, що виконує функцію органу моніторингу, перевірки та контролю, і сприяє розвитку економіки знань; сприяє стабілізації суспільства знань та кращому розумінню наукових відкриттів, спрощуючи освітню інформацію, а також класифікуючи її в системі суспільно-політичних координат» ³¹ [с. 198].

Головне завдання медійників в галузі освітньої журналістики консолідувати усю спільноту навколо визначеного кола проблем, забезпечувати

обмін позитивним професійним досвідом та популяризацію корпоративних стандартів та цінностей, формувати професійну еліту, «лідерів думок» в галузі, інформувати про останні технічні, технологічні, інтелектуальні досягнення, зміни в нормативно-правовому регулюванні та перспективні напрямки розвитку. Цікаві теми матеріалів – одна з основ роботи галузевих журналів, якщо вони написані/записані/відзняті під кутом зору професіонала галузі ³² [14, с. 72].

Для створення контенту на освітню тематику потрібні фахівці, що здатні впорядковано та доступно подавати інформацію, знають жанрові особливості, вміють працювати з мультимедійними інструментами, залучаючи до роботи експертів та лідерів думок ³³. Зважаючи на роботу з освітнім контентом, варто розрізняти освітніх контент-мейкерів та освітніх ньюзмейкерів.

Зверніть увагу !!!

Контент-мейкер – особа, яка творить певний блок інформації, використовуючи суспільно важливі питання чи ідеї. Будь-хто може стати контент-мейкером використовуючи свої ідеї та уміння, яскраво вираженими прикладами є ютубери, блогери, інста-ведучі і т. д.)

Ньюзмейкер – людина, чи організація, діяльність якої передбачає публічність і становить постійний значний інтерес для ЗМІ. Ньюзмейкерами можуть бути представники політичних, культурних чи бізнесових еліт, а також люди, які потрапили в незвичайні обставини.

Освітнім контент-мейкером може бути хто завгодно – учитель, учень, батько учня, блогер та ін. Освітній контент-мейкер створює освітній матеріал, який відповідає інтересам і завданням цільової аудиторії. Такий контент може мати різні форми, включаючи записи в блогах, відеоматеріали, електронні книги, фотографії та інфографіку. Контент-мейкер є автором, дослідником, експертом галузі, редактором, має вміння роботи з мультимедійним інструментарієм та соцмережами

Освітній ньюзмейкер є публічною особою або організацією. Ньюзмейкерами є освітні політики, відомі освітяни (ректори, директори) або просто особи, що потрапили в незвичайні обставини або є свідками подій, що стають бекграундом для новини. Часто публічні особи стають ньюзмейкерами, вдаючись до конкретних дій (наприклад, пробують вирішити завдання ЗНО чи відвідують заняття у Новій українській школі). Репутація, компетентність, незалежність, інсайд-інформація характеризують відповідного ньюзмейкера.

Медіа освітньої тематики є інформаційним потенціалом усієї галузі освіти. Від ефективності їх функціонування залежить реалізація програмних настанов системи національної освіти.

У той самий час, маємо ряд досить дискусійних питань саме щодо самоідентифікації медіа освітньої журналістики. А зокрема, *чи доцільно називати медіа, що спеціалізуються на висвітленні тем в галузі освіти освітніми? Можливо вони є освітянськими? Чи, все ж таки, такі медіа й на далі називати педагогічними, як у час їх історичного розвитку? А можливо, усі три визначення є характерними особливостями окремих видань?* Суто термінологічний аспект.

Якщо говорити за друковані та електронні видання, то в *ДСПУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять»* не подано жодного визначення, яке б характеризувало видання в галузі освіти. Дотичним, хіба що, за своїм змістовим наповненням, може бути визначення «навчального видання», як такого, що «містить систематизовані відомості наукового або прикладного характеру, викладені у зручній для вивчення й викладання формі»³⁴.

Не надається конкретних визначень як називати такі видання і в сучасних термінологічних словниках з журналістики.

Відповідно до каталогу періодичних видань *ДП «Преса»* та *«Укрпошта»* фахові видання в галузі освіти значаться в категорії *«Освіта. Педагогіка»*. На сайті загальнодоступної вільної багатомовної онлайн-енциклопедія *«Вікіпедія»* переважна більшість видань в галузі освіти та педагогіки входять до однієї тематичної категорії – *«Педагогічні видання»*. На сайті *«Educational Network Ukraine»* подано перелік *«освітянської преси та видавництва»*, що спеціалізуються у галузі освіти. Тобто, можемо бачити, що у заданому нами контексті лексеми «освіта» та «педагогіка» використовуються як синонімічний ряд.

Поняття *«освіта»* було розглянуто у першій лекції. А от щодо похідних від цієї лексеми, то у Тлумачному словнику української мови зазначено, що лексема *«освітній»* пояснюється як такий, що стосується освіти³⁵. Лексема *«освітянський»* має аналогічне визначення³⁶. Лексема *«педагогічний»*, у першому

---

³⁴ ДСТУ 2015

³⁵ <https://slovnkyk.ua/index.php?swrd=%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D0%B9>

³⁶

<https://slovnkyk.ua/index.php?swrd=%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9>

значенні тлумачиться як такий, що стосується педагогіки, у другому значенні – як прикметник до лексеми педагог, у третьому значенні – «який відповідає правилам, вимогам педагогіки»³⁷. А от лексема *«педагогіка»* пояснюється як «наука про виховання, освіту й навчання»³⁸. Отже, можемо зробити висновки, що лексеми «освітній» та «освітнянський» насамперед пов'язані із процесом навчання та знаннями. Лексеми «педагогіка», та похідна від неї «педагогічний» радше перебувають у науковій площині. Таким чином, *освітні та освітянські медіа мають висвітлювати питання, що стосуються усього процесу навчання, а також інформувати про нові знання, останні технічні, технологічні, інтелектуальні досягнення, зміни в нормативно-правовому регулюванні, перспективні напрямки розвитку галузі тощо. Педагогічні видання, на сьогоднішній день, є науковими виданнями, що орієнтовані на галузь знань «А Освіта».*

Основними типологічними ознаками, як на нашу думку, що можуть вказувати на приналежність медіа до категорії освітнього, освітянського чи педагогічного, є їх *цільове призначення та медіа-аудиторія*.

Як зазначає дослідниця *В. Шевченко*, завдяки цільовому або ж функціональному призначенню видання визначається його тематика (зміст, характер інформації), способи подання матеріалів та обирається група читачів, яким воно адресоване, тобто визначається його «адресність». Науковиця також наголошує на тому, що читацьке призначення також може бути визначальним, адже видання і формуються насамперед з урахуванням читацьких інтересів³⁹.

Значна частина видань у вищезазначених каталогах та переліках визначають досить широке, іноді, доволі розмите своє цільове призначенням. Наприклад, журнал *«Вихователь-методист дошкільного закладу»* – це спеціалізоване видання з організації освітньої роботи у закладі дошкільної освіти, який, на думку видавництва, «допоможе підвищити фахову майстерність педагогічного колективу, ефективно організувати методичну роботу, моніторинг рівня розвитку дітей дошкільного віку, оптимізувати роботу методичного кабінету тощо»⁴⁰.

Журнал *«Освітній фактор»* охарактеризований всеукраїнським науково-педагогічним, і основне його призначення – популяризація досягнень освіти і

³⁷<https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9>

³⁸<https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0>

³⁹ <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1990>

⁴⁰ <https://shop.expertus.media/catalog/osvita/vmdz/>

науки. Варто уточнити і той факт, що засновником його є громадська організація «Спілка освітян України»⁴¹.

Всеукраїнський науково-методичний журнал *«Дошкільне виховання»* – це «фаховий журнал для працівників дошкільного освіти — новітні освітні технології, методичні рекомендації, практичні розробки»⁴².

Газета *«Освіта»* (до 1992 – *«Радянська освіта»*) – всеукраїнський громадсько-політичний тижневик. Засновниками якого є Міністерство освіти і науки України (МОН України), Центральний комітет профспілки працівників освіти (ЦКППО), Академія педагогічних наук України (АПН України), спілка викладачів вищої школи та творча спілка учителів України. «Як будь-який інший фаховий часопис, тижневик «Освіта» подає інформацію про нові освітні закони, розпорядження Міністерства освіти і науки (часто містить їх тлумачення), друкує публікації з найрізноманітніших проблем сучасної школи»⁴³.

Не менш відома газета-тижневик *«Освіта України»* публікує найоперативнішу інструктивно-методичну інформацію МОН України, АПН, Вищої атестаційної комісії та галузевої профспілки, матеріали своїх дописувачів, тематичні сторінки та статті на допомогу вчителям-предметникам.

Всеукраїнський науково-практичний журнал *«Директор школи, ліцею, гімназії»* надає сучасну інформацію «для керівників шкіл, ліцеїв, гімназій, педагогічних працівників сфери управління, ексклюзивні матеріали з організації оптимальної діяльності школи в сучасних умовах».

«Сучасна освіта в Україні і за кордоном» – щомісячний журнал для старшокласників та їх батьків, студентів, вчителів і методистів шкіл, репетиторів і викладачів підготовчих курсів.

Класика дитячої періодици – літературно-художній і загальноосвітній журнал для дітей молодшого шкільного віку – *«Барвінок»*. Варто також назвати й улюблений серед дошкільнят і молодших школярів літературно-художній журнал *«Малютко»*, всеукраїнський розвивально-пізнавальний журнал для дітей від 2 до 7 років *«Ангелятко»* та журнал *«Ангеляткова наука»*, всеукраїнський пізнавально-ігровий журнал *«Малюк Котя»*, український розважальний, ігровий, пізнавальний, пригодницький журнал для дітей *«Пізнайко»*, який, на думку редактора, розрахований «...для широкого кола читачів. Матеріали можуть бути використані як самими дітьми, так і батьками для сімейного читання, а також педагогами для підготовки занять і позакласних заходів»⁴⁴ та ін.

Серед найпотужніших (за кількістю відвідувань та періодичністю наповнення контентом) – інтернет-медіа України *«Освіта.ua»*, *«Педпреса»*, *«Нова*

⁴¹

⁴² https://journals.ua/prof/doshkilne_vyhovannya/35119-01-22

⁴³ [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_\(%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D1%82%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_(%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D1%82%D0%B0))

⁴⁴ <https://shop.posnayko.com/about-journal.htm>

- ✚ науково-популярні,
- ✚ науково-педагогічні,
- ✚ освітньо-популярні,
- ✚ суспільно-освітні,
- ✚ художньо-літературні,
- ✚ освітньо-пізнавальні,
- ✚ пізнавально-ігрові,
- ✚ розважальні та ін.

Засновниками або ж співзасновниками, організаторами видавцями медіа, що спеціалізуються на висвітленні питань в галузі освіти найчастіше є Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, різноманітні видавництва, громадські організації та спілки.

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса» (ДІВП видавництва «Педагогічна преса») — засноване Міністерством освіти і науки України у 1990-х роках у Києві.

Видавництво пропонувало широке коло науково-методичних та інформаційних матеріалів для практикуючих педагогів, учителів-предметників, методистів, науковців, викладачів, студентів та всіх тих, хто цікавиться педагогікою в Україні та прагне поглибити свої знання.

В основі концепції видань «Педагогічної преси» впровадження інноваційних технологій відповідно до реалізації державної політики щодо реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», вимог державних стандартів до результатів навчання та моделей інтеграції освітніх галузей. Усі матеріали публікувалися з урахуванням сучасних тенденцій освіти в Україні й світі.

Видання до друку готують – головні редактори, члени редакційних колегій та автори часописів – провідні фахівці профільних напрямів освіти, активні члени

освітнього співтовариства, які діляться досвідом та своїми напрацюваннями з освітянською спільнотою.

«Педагогічна преса» видавала:

❖ *Офіційні видання*

- ✚ щотижнева газета «Освіта України» — офіційне видання МОН
- ✚ «Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України» — офіційне видання МОН
- ✚ «Педагогічна газета» — офіційне видання Національної академії педагогічних наук;
- ✚ Спецвипуск газети «Освіта України» — офіційне видання Міністерства освіти і науки України щодо інформування з питань присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань (попередня назва видання «Атестаційний вісник»).

❖ *Предметно-педагогічні журнали:*

- ✚ «Українська мова і література в школах України»;
- ✚ «Всесвітня література в школах України»;
- ✚ «Іноземні мови в школах України»;
- ✚ «Математика в рідній школі»;
- ✚ «Історія в рідній школі»;
- ✚ «Географія та економіка в рідній школі»;
- ✚ «Біологія і хімія в рідній школі»;
- ✚ «Фізика та астрономія в рідній школі»;
- ✚ «Фізичне виховання в рідній школі»;
- ✚ «Трудова підготовка в рідній школі»;

❖ *Загальнопедагогічні журнали:*

- ✚ «Професійно-технічна освіта»;
- ✚ «Особлива дитина: навчання та виховання»;
- ✚ «Педагогіка і психологія. Вісник Національної Академії педагогічних наук України»;
- ✚ «Вища освіта України».

Офіційним друкованим виданням Міністерства освіти і науки України тривалий час була газета *«Освіта України»* - всеукраїнський освітянський тижневик.

Заснована вона 1996 року у Києві.

Мова: українська.

Періодичність: 50 чисел на рік.

На сайті Профспілки працівників освіти і науки України також зазначалося, що *«Освіта України»* – це стабільний освітянський часопис для освітян і про освітян ⁴⁶.

Засновниками видання стали Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Профспілка працівників освіти України, Державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса».

Видавець: державне інформаційно-виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса» (від 2019 року – засновник і видавець).

Протягом 2019–2020 рр. друкувалася під назвою *«Сучасна освіта України»*.

Тематика: У газеті висвітлювалися питання розвитку галузі, подавалася інформація про усілякі зміни в законодавстві, нормативних актах, що стосувалися освітян. Газета *«Освіта України»* була своєрідним майданчиком для професійних дискусій та обміну досвідом директорів шкіл та вчителів. Публікувалися також історико-публіцистичні матеріали про призабутих відомих та маловідомих освітян України.

Основні рубрики: «Парламентський тиждень», «Пряма мова», «Якість освіти», «Вектор реформи», «Вища школа», «Досвід директора», «Успішний учитель».

Головний редактор — *М. Короденко* (від 2014 р.).

Категорія читачів: газета за передплатою надходила у всі школи, заклади професійно-технічної освіти та заклади вищої освіти України.

З квітня 2022 року на платформі Фейсбук створено новинний веб-сайт під аналогічною назвою та логотипом. Кількість підписників – 1,2 тис. Крайня інформація, що опублікована на сайті датована 31 березня 2025 року.

Також видавався й *«Спецвипуск газети “Освіта України”»*, в якому друкували повідомлення про захист кандидатських і докторських дисертацій.

⁴⁶ <https://pon.org.ua/novyny/8427-osvta-ukrayini-schotizhneva-gazeta-dlya-osvtyan-pro-osvtyan.html>

«Інформаційний збірник для освітян» — офіційне видання МОН України, журнал для педагогічних працівників усіх рівнів.

У 1919 — «Збірник розпоряджень по Міністерству освіти»; з 1919 по 1920 мав назву — «Народное просвещение»; з 1920 по 1921 — «Збірник декретів, постанов, наказів та розпоряджень по Народному комісаріату освіти»; з 1921 по 1922 — «Бюлетень офіціальних розпоряджень і повідомлень Нарком освіти»; з 1923 по 1934 — «Бюлетень Народного комісаріату освіти»; з 1934 по 1936 — «Збірник наказів Народного комісаріату освіти»; з 1936 по 1941 — «Збірник наказів та розпоряджень Народного комісаріату освіти УРСР»; з 1945 по 1989 — «Збірник наказів та розпоряджень Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР»; з 1989 по 1992 — «Українська РСР. Міністерство народної освіти. Інформаційний збірник»; до 2012 — «Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України»; з 2012 по 2013 — «Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України»; до 2019 — «Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України».

Заснований 17 лютого 1919 року Міністром освіти УНР *І. Огієнком* на нараді з керівниками середніх, інспекторами вищих і завідувачами початкових шкіл.

Перший випуск — «Збірник розпоряджень по Міністерству освіти» вийшов 19 лютого 1919 у *Кам'янець-Подільському*. Містив «Правила українського правопису», накази Міністра освіти про викладання в школах, ведення шкільного діловодства українською мовою тощо.

Згодом виходив у *Києві* під назвою «Народное просвещение». Назва змінювалася відповідно до змін назви міністерства.

Періодичність: За часів незалежності публікували тричі на місяць, згодом щомісяця.

Мова: українська.

Тираж постійно змінювався: від 100 до 20 тисяч примірників.

Тематика: Друкував офіційні документи МОН.

Рубрики: «Ухвали, рішення колегії; накази, рекомендації з питань вищої, професійної, середньої, початкової, дошкільної та позашкільної освіти», «Положення, типові навчальні плани, навчальні програми», «Перелік навчально-методичної літератури, рекомендованої Міністерством освіти України», «Підсумки всеукраїнських конкурсів», «Умови прийому до вищих навчальних закладів України», «Завдання для державної підсумкової атестації».

Відповідальний редактор — *О. Єресько*,

редактор — Є. Карабанова.

Потім *головний редактор — Н. Берізко.*

За даними Державного підприємства по розповсюдженню періодичних видань «Преса», журнал входив у 20 найбільш тиражованих загальнодержавних журналів України.

«Педагогічна газета України» (до 2019 — під назвою «Педагогічна газета») — періодичне видання Національної академії педагогічних наук України.

Заснована у 1994 році *у Києві.*

Періодичність: спочатку була щомісячною, а з 2015 року — виходила раз на 2 місяці.

Тематика: Газета висвітлювала пріоритети освітньої політики, підсумки реалізації Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки, молоді та спорту й Національної академії педагогічних наук України, обговорення найактуальніших проблем сучасної загальноосвітньої школи, вищої і професійно-технічної, дошкільної та позашкільної освіти. Повідомляла про наукову роботу Президії НАПН України, наукових інститутів та наукових центрів, які входять до складу Академії, відповідно до напрямів їхньої діяльності — наукові дослідження, експериментальну роботу, масові науково-практичні заходи, підготовку та атестацію науково-педагогічних кадрів, видавничу та виставкову діяльність, міжнародне наукове співробітництво, наукову інформаційно-пошукову та освітню музейну діяльність тощо.

Рубрики: «Новини, Події», «Міжнародна співпраця», «Вища освіта», «Школа», «Професійна освіта, Професійна орієнтація», «Дошкільна освіта», «Позашкільля», «Педагогічні читання», «Актуальне інтерв'ю», «Досвід», «Погляд практика», «Школа майбутнього», «Бібліотека», «Педагогіка і мистецтво», «Спадщина», «Мозаїка».

Головні редактори: П. Яковенко (1994–2006), Л. Рябоконь (2007–2008), Л. Рапіна (2008–2022).

«Українська мова і література в школах України» — науково-методичний та літературно-мистецький журнал. Видається з 1999 р.

З 1999 року по 2012 рік журнал виходив у світ під назвою «Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах». З січня 2012 року журнал виходив під назвою «Українська мова й література в сучасній школі». З січня 2014 року має назву «Українська мова і література в школах України».

Періодичність: 6 разів на рік.

Мова: українська.

Тематика: педагогіка.

Матеріал подається в таких розділах: «З офіційних джерел», «Наука — школі: літературознавчі розвідки», «Наука — школі: мовознавчі студії», Консультує мовознавець», «На допомогу вчителю-словеснику», «Науково-практичні пошуки магістрів та аспірантів», «Науково-практичні пошуки вчителів-словесників», «Науково-практичні пошуки учнів і студентів», «Методична майстерня словесника», «Готуємось до ЗНО», «Позакласне читання», «Позакласна робота», «Рецензії. Відгуки», «Пам'ятаємо», «Література різного краю», «Інформація для читачів», «З антології учительської творчості».

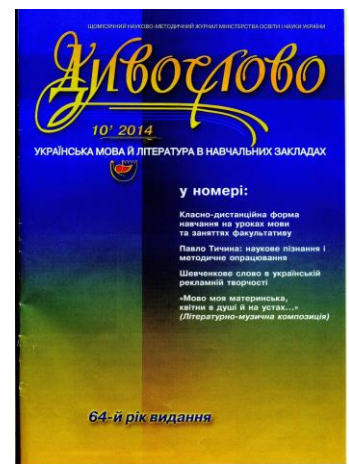
Головний редактор — С. Караман.

«Дивослово» — щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України.

Започатковано в березні 1951 року як двомісячники «Українська мова в школі» та «Література в школі», після об'єднання їх у 1963 році виходив як місячник «Українська мова і література в школі», від 1994 року — сучасна назва.

Тематика: Публікує матеріали з актуальних питань мовознавства й літературознавства, методики викладання української мови й літератури, методичні рекомендації, розробки уроків, матеріали олімпіад, конкурсів, мовні консультації, сценарії виховних заходів, рецензії. Популяризуються новітні педагогічні технології, узагальнюється досвід ефективної роботи учителів-практиків, розповідається про майстрів-словесників, презентуються навчальні заклади нового типу.

Матеріал подають у трьох розділах: «Методика викладання мови й літератури», «Мовознавство», «Літературознавство і компаративістика».

Основні рубрики: «Офіційні матеріали», «Науковець — практиковий», «Готуємось до ЗНО», «Особистісно зорієнтоване навчання», «Компетентнісне навчання», «Інноваційний урок», «Робітня словесника», «Науковець — практиковий», «Викладачеві ВНЗ», «Бібліотечка вчителя-словесника», «До мовних глибин», «Література рідного краю», «Позакласна робота», «Музеї України», «Новочасна література».

Головними редакторами були П. Бугайко, Ф. Жилко, П. Мисник, О. Біляєв, О. Аврамчук, С. Тречанюк, А. Дрофань, К. Рибалко.

«Вища освіта України» — український теоретичний та науково-методичний журнал для наукових, науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів, інших вчених, слухачів, студентів, педагогів ЗВО.

Заснований у 2001 році МОН України, НАПНУ, Інститутом вищої освіти НАПНУ, видавництвом «Педагогічна преса».

Періодичність: 4 рази на рік (щоквартально).

Мова: українська.

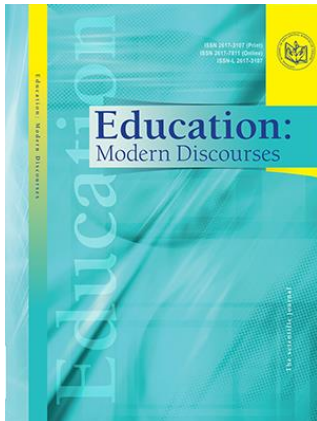
Тематика: Створений з метою узагальнення творчого доробку науковців, методистів, управлінців вищої школи України; поширення і впровадження досвіду роботи за напрямками діяльності ЗВО України; ознайомлення педагогічних працівників держави із світовими досягненнями у галузі вищої школи.

Постійні рубрики: «Проблемна стаття», «Філософія, зміст і прогнозування вищої освіти», «Час реформ», «Сторінка ректора», «Молодому науковцеві», «Педагогічна майстерність», «Економіка та управління вищою освітою», «Гуманізація освіти», «Новітні технології освіти», «Виховання особистості», «Мова — головний інструмент наукових досліджень», «Історія педагогічних ідей», «Психологія професійної освіти», «Студентське самоуправління», «Зарубіжний досвід» тощо. Окремі рубрики присвячені: презентаціям навчальних закладів, проблемам підготовки гуманітаріїв і фахівців негуманітарного профілю, людей з особливими потребами, іноземних громадян тощо.

Головний редактор — В. Андрущенко (з 2001 року)..

Національна академія педагогічних наук України та її наукові установи є засновниками та співзасновником **42 наукових періодичних видань з різних питань галузі освіти**. Серед них:

Науковий друкований журнал *«Education: Modern Discourses»* (*«Освіта: сучасні дискурси»*).

Заснований 2018 року.

Місія. Сприяти національному досвіду реформування та розвитку освіти в Україні, сприяти інтеграції української освіти в європейський освітній і науковий простір, охоплюючи сучасну наукову полеміку з питань теорії та практики освіти.

Тематика: Філософія та історія освіти; Порівняльна педагогіка та міжнародна освіта; Вища і університетська освіта; Професійна освіта та навчання; Середня освіта; Технологія освіти; Розвиток особистості;

Дати, події, визначні події.

Мови видання: англійська.

Періодичність: 1 раз на рік.

Категорія читачів: видання адресовано дослідникам, керівникам навчальних закладів, викладачам, докторантам, аспірантам, студентам вищих навчальних закладів, викладачам та студентам системи професійної підготовки вчителів, викладачам освіти, всім, хто цікавиться проблеми розвитку сучасної освіти.

Головний редактор: В. Кремень.

Вісник Національної академії педагогічних наук України засновано у 2019 р. як електронний науковий періодичний журнал відкритого доступу.

Місія. Сприяння розвитку наукового потенціалу у сфері освіти, педагогіки і психології, інтеграції вітчизняної педагогічної і психологічної науки у світовий освітньо-науковий простір та всебічне висвітлення діяльності НАПН України.

Мови видання: українська, англійська.

Періодичність: 2 рази на рік.

Категорія читачів: працівники сфер освіти та наукової і науково-технічної діяльності, державної влади, бізнесу, суспільство в цілому, широке коло осіб, зацікавлених у модернізації та світовій і європейській інтеграції національних освітнього та дослідницького просторів, підвищенні їх глобальної конкурентоспроможності.

Головний редактор: В. Кремень.

«Український педагогічний журнал» науковий друкований журнал, що засновано у 2014 році.

Місія. Сприяння розвитку досліджень та напрацювань у сфері навчання та виховання молодого покоління в умовах викликів постколоніального періоду, швидких темпів урбанізації, цифровізації та технологізації суспільства, зокрема у вивченні актуальних питань організації та оцінювання якості онлайн та змішаного навчання, підготовки вчителів та освітнього середовища до рівнодоступного навчання дітей України; збереження, систематизація та популяризація надбань української педагогіки серед світової наукової спільноти.

Тематика: Теоретико-методологічні засади вищої та загальної середньої освіти; Теорія освіти і навчання; Історія педагогіки; Порівняльна педагогіка; Якість освіти; Управління розвитком освіти; Методики шкільного навчання тощо.

Мова (мови) видання: українська, англійська

Періодичність: 4 рази на рік

Категорія читачів: науковці, методисти, вчителі загальноосвітніх навчальних закладів України, викладачі та студенти вищих навчальних закладів педагогічного профілю.

Головний редактор: О. Попузов.

Всеукраїнський науково-методичний журнал *«Мистецтво та освіта»* створений у лютому 1996 року.

Першими засновниками видання стали Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України, Київська дитяча Академія мистецтв.

Місія. Висвітлення у вітчизняному та світовому науковому просторі широкого спектру науково-інноваційних досліджень у галузі теорії та методики мистецької освіти для науково-методичного забезпечення викладання мистецтва в закладах освіти різних типів і рівнів акредитації, відповідно до стратегічних напрямів із забезпечення державної політики в галузі мистецької освіти.

Тематика: висвітлення проблем теорії, історії мистецької освіти, теорії та методики виховання, методики викладання музики, образотворчого та інших мистецтв; висвітлення проблем філософії мистецької освіти, етики, естетики, філософської антропології, філософії культури; висвітлення актуальних проблем

історії і теорії музичного, образотворчого, декоративно-прикладного мистецтв, мистецтва дизайну.

Мова (мови) видання: українська, англійська.

Періодичність: 4 рази на рік.

УКРАЇНСЬКІ ВИДАВНИЦТВА ПІА ЇХ МЕДІА ОСВІТНЬОЇ ТЕМАТИКИ.

Видавництво «Шкільний світ» — українське педагогічне видавництво, яке спеціалізується на випуску періодичних видань та навчально-методичної літератури. Засноване 1996 року в Києві.

Перша назва видавництва була інша — **«Перше вересня»**.

Ідея створення видавництва для учителів України належала **Андрію Русакову, Марині Мосієнко та Володимирі Кочеткову-Сукач**.

Генеральний директор — **М. Мосієнко**,

шеф-редактор — **Д. Долгова**,

головний редактор — **С. Дмитренко**.

В ідею створення видавництва був покладений принцип від учителів — учителям, авторами матеріалів мали стати самі українські педагоги. Кожного тижня або раз на два тижні вчитель мав би отримати методичну допомогу для своєї щоденної праці.

Продукція: педагогічна преса, навчально-методична література, конкурси та події для освітян, підвищення кваліфікації педагогів.

Видавництво «Шкільний світ» було першим приватним видавництвом, яке започаткувало випуск періодичних видань для педагогів України **державною мовою**.

Всі видання виходять за підтримки МОНУ та НАПН України.

Тираж: Щомісячний тираж всіх видань становить понад 100 тис. примірників.

Головна мета видань — здійснення методичної підтримки українських педагогів, пошук та поширення найкращого інноваційного досвіду, що відповідає Новій українській школі, піднесення іміджу освітян.

Читацька аудиторія — це вихователі та завідувачі закладів дошкільної освіти, вчителі-предметники та керівники закладів загальної середньої освіти, а

також управління, психологи, класні керівники, позашкільники, методисти всіх рівнів, студенти педагогічних вишів тощо.

Видавництво «Шкільний світ» видавало такі періодичні видання:

❖ *Управління освіти та методична робота*

- ✚ Газета «Управління освітою»
- ✚ Журнал «Методист»

❖ *Директору школи, заступнику директора школи*

- ✚ Газета «Директор школи»
- ✚ Журнал «Директор школи. Шкільний світ»
- ✚ Газета «Завуч»

❖ *Для всієї школи та класного керівника*

- ✚ Газета «Шкільний світ»
- ✚ Журнал «Школа»
- ✚ Газета «Сучасна школа України»

❖ *Для вчителів-предметників*

- ✚ Газета «Українська мова та література»
- ✚ Газета «Зарубіжна література»
- ✚ Газета «Історія України»
- ✚ Газета «Deutsch»
- ✚ Газета «English»
- ✚ Газета «Математика»
- ✚ Газета «Інформатика»
- ✚ Газета «Фізика»
- ✚ Газета «Хімія. Шкільний світ»
- ✚ Газета «Біологія. Шкільний світ»
- ✚ Газета «Краєзнавство. Географія. Туризм»
- ✚ Газета «Трудове навчання»
- ✚ Газета «Здоров'я та фізична культура»

❖ *Дошкільний навчальний заклад*

- ✚ Газета «Дитячий садок»
- ✚ Газета «Дитячий садок. Управління»
- ✚ Газета «Дитячий садок. Мистецтво»
- ✚ Журнал «Дошкілля»

❖ *Початкова школа*

- ✚ Газета «Початкова освіта»
- ✚ Газета «Початкова освіта. Уроки»
- ✚ Газета «Початкова освіта. Дидактичні матеріали»

❖ *Видання для психологів, що працюють в освіті та спеціальних педагогів (дефектологів)*

- ✚ Газета «Психолог»

- ✚ Газета «Психолог дошкілля»
- ✚ Газета «Дефектолог»
- ✚ Газета «Соціальний педагог»

❖ *Для професійно-технічної освіти*

- ✚ Журнал «Профтехосвіта»

❖ *Видання для позашкільної освіти*

- ✚ Газета «Позашкілля»

«Директор школи» — українська газета для керівників ЗЗСО та їхніх заступників.

Заснована 1997 у Києві видавництвом «Шкільний світ» спільно з Асоціацією керівників шкіл України.

Періодичність: 4 рази на місяць.

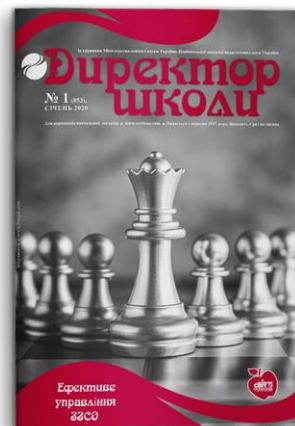
Тираж — 13 тисяч примірників.

Мова: українська.

Тематика: Публікує науково-методичні поради керівникам освітніх закладів (планування, організація навчально-виховного процесу та методичної роботи); офіційні документи Міністерства освіти і науки України та фаховий коментар до них; висвітлює актуальні проблеми педагогіки, філософії сучасної освіти; надає юридичні консультації.

Постійні рубрики: «Цікаво знати», «Актуально», «Офіційно», «Інтерв'ю», «Мистецтво управління», «Освітній менеджмент», «Організаційна культура», «Досвід», «Дослідження», «Проектна діяльність», «Зарубіжний досвід», «Психологічна підтримка», «Юридична консультація», «Нотатки на полях», «Бібліотечна поличка», «Думка», «Тема номера»

Головний редактор — Н. Мурашко (з 2004 року).

«Історія України» — українська газета для вчителів історії та правознавства.

Засноване у 1996 році благодійним фондом «Перше вересня», видає видавництво «Шкільний світ» за сприяння НАПНУ.

Мова: українська.

Періодичність: 4 рази на місяць.

Тираж — 3 тисяч примірників.

Тематика: Крім освітнянських публікацій, уміщує дослідження науковців Інституту історії

України НАНУ, Київського університету, Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Рубрики: «Академічна наука», «Особа в історії», «Методика. Досвід», «Офіційні новини», «Дискусія», «Видатні історики», «Історичне краєзнавство», «Актуальні проблеми історичної освіти», «Громадянська освіта», «Етика».

Виходить додаток **«Історія України. Бібліотечка»**, де публікують розробки уроків та позакласних заходів, а також методичні матеріали для педагогів.

Головний редактор — Л. Черкаська (з 2007 року).

«Здоров'я та фізична культура» — українська газета для вчителів фізкультури та основ здоров'я.

Заснована у 2004 році у Києві.

Періодичність: тричі на місяць.

Мова: українська.

Тираж — 4 тисяч примірників.

Тематика: Уміщує інформаційно-методичні матеріали для вчителів фізкультури та основ здоров'я: аналіз сучасних педагогічних технологій в контексті вивчення вказаних дисциплін, поради і рекомендації педагогів і науковців; розробки навчальних занять; науково-методичні матеріали з проблем формування здорового способу життя, навичок безпечної поведінки, профілактики негативних проявів у молодіжному середовищі.

Постійні рубрики: «ТОП», «Тема номера», «Методична скарбничка», «Екологія».

З 2005 виходить додаток **«Здоров'я та фізична культура. Бібліотека»**, а з 2009 року в кожному 3-му номері місяця — вкладка **«Здоров'я та фізична культура. Початкова школа»**.

Головний редактор — Н. Черненко (з 2006 року).

Видавництво «Ранок» — найбільше інноваційне українське видавництво, засноване у 1997 році в Харкові.

Директором видавництва з моменту заснування є В. Круглов.

Основні напрями роботи — навчальна, методична та дитяча література.

Структура видавництва — 5 підрозділів:

- ✚ відділ дитячої літератури,
- ✚ відділ навчальної літератури,
- ✚ Ranok-creative,
- ✚ E-Ranok,

✚ логістичний центр.

Асортимент видавництва «Ранок» можна поділити на групи: новинки; ранній розвиток, підготовка до школи, ДНЗ; шкільна література; дитяча література; ігри та творчість; література для дорослих.

За віковими категоріями читачів видавництво випускає продукцію для дитячої (переважна більшість видань) та дорослої читацьких аудиторій (методичні, навчально-методичні, довідкові видання тощо).

Типологія видавничої продукції видавництва «Ранок»:

✚ **за періодичністю:** неперіодичні; періодичні; продовжувані; серіальні.

✚ **за цільовим призначенням:** літературно-художні; навчальні; довідкові; видання для дозвілля.

✚ **за матеріальною конструкцією:** книжкові; журнальні; алігати; карткові; комплектні; комбіновані; книжки-іграшки; аркушеві.

✚ **за способом виготовлення:** друковані; електронні.

✚ **за мовною ознакою:** оригінальні; перекладні.

Видавництво «Ранок» випускає не тільки неперіодичні видання, а й періодику, а саме «Багаторазові прописи», «KUMON. Лабіринти», «KUMON. Учимся...», «Ігрові вправи...» (ранній розвиток, підготовка до школи, ДНЗ); «10 історій великим шрифтом. Про безпеку», «10 історій великим шрифтом. Про дружбу» тощо.

Видавнича група «Кенгуру» – це один з підрозділів корпорації «Ранок», який спеціалізується на розробці та друку інклюзивної та розвивальної літератури, допоміжних матеріалів та ігор, методичної літератури з рекомендаціями для батьків дітей з особливими потребами.

Засноване у 2018 році.

Один з провідних українських виробників розвивальних ігор та інклюзивної літератури для дошкільнят та дітей молодшого шкільного віку.

Метою видавництва є створення якісних матеріалів для освіти та розвитку дитини, в першу чергу для малюків з особливими освітніми потребами.

Видавництво успішно видало понад 150 художніх книг та видань для дозвілля. Також в асортименті видавництва представлені багаторазові прописи, сортери та трафарети, понад 40 посібників для вчителів та батьків дітей з ООП.

Девіз видавничої групи «Кенгуру»: **Кожна дитина має право на навчання - треба лише надати їй шанс!**

ТОВ Видавнича група «Основа» — українське видавництво, спеціалізується на випуску науково-методичної літератури та педагогічної преси, психології й виховання.

Метою видавничої групи «Основа» є створення майданчику, де сучасні педагоги могли б спілкуватися та професійно зростати.

Група почала працювати у 2002 році й досі виступає надійним помічником викладачів України. Її фахівці постійно працюють над вдосконаленням науково-методичної літератури, впроваджують інноваційні ідеї, аби полегшити працю вчителів.

«Основа» займається виготовленням методичних журналів у паперовому вигляді, дублює їхній електронний варіант, випускає книги й посібники для всебічної організації освітнього процесу.

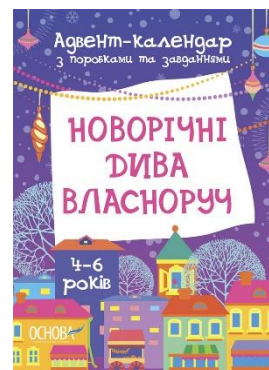
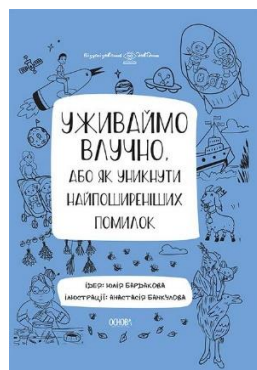
Серії видавництва: «Мій конспект» — стислі конспекти уроків на відривних аркушах; «Оцінювання» завдання для всіх видів оцінювання з більшості предметів у старшій школі; «Візуалізований довідник» — довідники для школярів та дорослих, в яких використано сучасну методику візуалізації для швидкого запам'ятовування інформації; серії зошитів для учнів початкової школи «Activity Book», «Адвент-календар», «ВАУ-математика», «Веселий тренажер», «ДЗУМ навчання», «Літній зошит» — цікаві, нестандартні завдання, алгоритми, дипломи, пам'ятки, наліпки; серії «Вихователю ДНЗ», «Керівнику ДНЗ», «Впевнений старт», «Готуємось до НУШ» — література для дитячих

садків, відповідає програмам «Впевнений старт», «Я у Світі» та базовому компоненту.

Окремим напрямком роботи є випуск літератури для відповідальних батьків: серії «Для турботливих батьків», «А мій не такий як усі» та «Хороші батьки».

Для підвищення рівня роботи педагогів видавнича група створила **«Дистанційну академію»**, проводить онлайн різні марафони, де вітчизняні та іноземні фахівці можуть обмінюватися досвідом.

Завдяки «Основі» працює канал на YouTube, куди вчителі мають безкоштовний доступ до корисних лекції з підвищення професійного викладацького рівня.

МЕДІАТЕКА
ВИДАВНИЧОЇ ГРУПИ
«ОСНОВА»

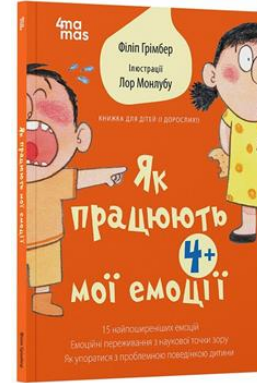
У видавничій групі «Основа» є чудовий **проект «4МАМАС»** для свідомих батьків, який випускає корисну літературу покликану сприяти виховним та освітнім процесам дитини. Окрім книжок, зошитів та дисків, проект «4mamas» має на меті поширювати ідею «усвідомленого батьківства».

Заснували його чотири жінки. Не зважаючи на вдалий професійний досвід вони, коли стали мамами, зіштовхнулися з питанням як правильно виховувати дітей в сучасних реаліях. Поспілкувавшись з педагогами та психологами, вони виокремили чотири напрями, що створюють цілісну картинку світу – стосунки,

4ma
mas

розвиток, здоров'я й благоустрій. Саме ці аспекти окреслюються в книжках та зошитах «4MAMAS» з миттєвим застосуванням на практиці.

Проект «4MAMAS» – це вибір тих, хто поділяє ідею усвідомленого батьківська, коли мама та тато є найкращими друзями для своєї дитини!

Експертус
Цифрове видавництво

Цифрове видавництво «Експертус» — український видавець продуктів для бухгалтерів, кадровиків, освітян, медиків, фахівців з охорони праці та держзакупівель.

Із 1998 року поєднують законодавство з практикою, досвід українських експертів із сучасними технологіями, щоб завжди бути поруч, коли потрібні правильні рішення.

Випускають спеціалізовані журнали (у друкованому та електронному вигляді), експертно-правові системи та програми, проводять семінари та курси підвищення кваліфікації. Створюють свої продукти за світовими стандартами якості подання професійної інформації, докладаючи українську мудрість, наполегливість та щире любов до праці.

Цифрове видавництво «Експертус» працює у шести напрямках представлених шістьма підрозділами: «Експертус Головбух», «Експертус Держзакупівлі», «Експертус Кадри», «Експертус Охорона праці», «Експертус Освіта», «Експертус Охорона здоров'я».

Підрозділ «Експертус Освіта» видає 6 щомісячних Е-журналів:

«Практика управління закладом освіти» – спеціалізований журнал для директора закладу загальної середньої освіти. (Усе про те, як організувати роботу в школі, уникнути помилок під час розв'язання управлінських, адміністративно-господарських, фінансових питань. Про те, як працювати з кадрами, взаємодіяти з батьками).

✚ **«Практика управління дошкільним закладом»** – спеціалізований журнал для керівника закладу дошкільної освіти. (Помічник у розв’язанні всіх проблем директора закладу: фінансових, кадрових, адміністративно-господарських, з організації харчування, освітнього процесу).

✚ **«Заступник директора школи»** – спеціалізоване видання для заступників директора школи. (Готові рішення з освітньої та методичної роботи, забезпечення якості освіти, упровадження НУШ. Зразки документів).

✚ **«Вихователь-методист дошкільного закладу»** – спеціалізоване видання з організації освітньої роботи у закладі дошкільної освіти. (Рекомендації, як ефективно організувати методичну роботу, моніторинг якості освітнього процесу, роботу в інклюзивних групах. Готові рішення для впровадження інноваційних освітніх технологій).

✚ **«Музичний керівник»** – фахове видання для музичного керівника закладу дошкільної освіти. (Сучасні пісні з нотами та фонограмами, конспекти занять, ексклюзивні сценарії свят та розваг, музично-дидактичні ігри, постановки дитячих танців).

✚ **«Медична сестра дошкільного закладу»** – фахове видання для медичної сестри дитячого садка. (Рекомендації експертів з організації харчування, медичного обслуговування дітей, санітарно-просвітницької роботи. Зразки документів).

Продукти для освітян від Цифрового видавництва Експертус допомагають виконувати робочі завдання швидше і легше, застерігають від помилок, дають змогу професійно розвиватися. Створюють їх за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України та Державної службою якості освіти України ⁴⁷.

⁴⁷ <https://oplatforma.com.ua/about>

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ/СПІАКИ В ТАЛУЗІ ОСВІТИ ТА ЇХ MEDIA

EdCamp Ukraine (ГО «ЕдКемп Україна») — спільнота українських освітян, яка створена й діє за принципами всесвітнього руху EdCamp.

Ініціатива EdCamp народилася у 2010 році в США як альтернативний державному

спосіб підвищення кваліфікації та професійного розвитку освітян.

Основний інструмент — події оригінального формату (не)конференцій.

Український рух EdCamp об'єднаний навколо громадської організації «ЕдКемп Україна», серед **завдань** якої — професійний розвиток шкільних педагогів, підвищення статусу вчительської професії та загалом реформування системи освіти України.

Засновником EdCamp Ukraine став **Олександр Елькін**.

Громадську організацію «ЕдКемп Україна» було зареєстровано у грудні 2015 року.

EdCamp Ukraine діє у трьох напрямках:

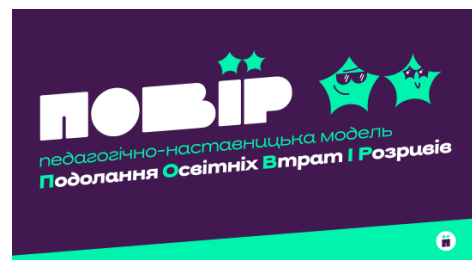
- ✚ підвищення педагогічної кваліфікації,
- ✚ реформування освіти,
- ✚ впровадження міжнародних ініціатив і кращого світового досвіду у сфері освіти.

❖ **Всеукраїнські проекти EdCamp Ukraine:**

✚ У 2021 році організація запустила Національну платформу можливостей підвищення кваліфікації педагогічних працівників **EdWay**, де освітяни можуть вільно обрати суб'єкта, форму, вид та зміст підвищення кваліфікації.

✚ **«ПОВІР»** — всеукраїнський державно-громадський проект у форматі цифрової онлайн-платформи, створений спільними зусиллями Консультативної ради з питань сприяння розвитку системи загальної середньої освіти при Президентові України, Міністерства освіти і науки України, Міжнародного фонду «Відродження»,

державної установи «Український інститут розвитку освіти», громадських організацій «ЕдКемп Україна» та «Смарт освіта». Це дружній для дитини простір, де українські учні і учениці середньої та старшої школи безоплатно отримують підтримку і допомогу у виявленні і надолуженні індивідуальних освітніх втрат й можуть скорочувати освітні розриви.

✚ У 2021 році EdCamp Ukraine разом із #ЩедрийВівторокДіти та спеціально відібраним авторським колективом розробили посібник для формування культури благодійності в освітньому процесі: *«Уроки доброти: ідеї та поради на навчальний рік»*.

✚ EdCamp Ukraine запустило ініціативу *#книгоНУШ*, метою якої є збір освітньої бібліотеки - книжок для дітей та дорослих. Проєкт #книгоНУШ прагне розвивати освітянські бібліотеки по всій Україні.

✚ У 2019 році EdCamp Ukraine ініціювала підписання *«Меморандуму про співпрацю між об'єднаннями громадянського суспільства на підтримку реформи освіти»*. Усі учасники об'єднання ОГОР («Освітні Громадські Організації Разом») погоджуються, що: реформа НУШ має продовжуватися за будь-яких політичних обставин, реформа має бути не декларативною, а реальною, реформа освіти має базуватися на прогресивних і гуманістичних цінностях, рівень насильства та стресу в освіті має бути зменшений.

❖ Міжнародні проєкти EdCamp Ukraine:

✚ EdCamp Ukraine стала провідником ініціативи *Усесвітнього Дня Гідності в Україні*.

✚ *ЕдМандри* — програма освітніх експедицій до різних країн за успішними кейсами: теорія, практика та зміни на місцях.

✚ У 2018 року відбувся спільний з фінською компанією Lumo Education експеримент *«Змінитися за 7 днів»*: за тиждень фінські спеціалісти мали перетворити звичайну українську

школу на школу за фінською моделлю.

✚ Після презентації на національній (не)конференції EdCampUkraine в Україні стартував пілотний *проєкт із впровадження у школах системи соціально-емоційного та етичного навчання* (СЕЕН, англ. — SEE Learning).

У 2017 році було започатковано українську національну версію світової щорічної вчительської премії *Global Teacher Prize*. Її отримують освітяни, які зробили видатний внесок у професію.

З 2020 року за спільного партнерства EdCampUkraine та видавництва «Шкільний світ» випускається газета «Сучасна школа України».

Чим унікальне видання?

Місія Нової української школи — допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками. Місія руху EdCampUkraine — розбудова і підтримка відповідального вчителства України. Принцип роботи видавництва «Шкільний світ»: підготовка якісних та корисних педагогічних видань для творчих та відповідальних учителів, які постійно працюють над собою. У прагненні змінити освітній простір та підтримати учителів під час створення Нової української школи ми об'єднали ці три «синергії» та відтворюємо його на сторінках газети «Сучасна школа України».

Видавництво «Шкільний світ» разом з EdCamp Ukraine створили книгу *«Зростаємо разом з EdCamp'ом. Як провести освітню (не)конференцію для своєї громади»* — практичний посібник з організації та проведення подій формату EdCamp у своїй спільноті, а також онлайн-курс *«Як провести EdCamp для своєї громади»* на ВУМ online.

ТО «Смарт освіта» —

неприбуткова освітня громадська організація, зареєстрована в липні 2016 року. Займається розвитком та вдосконаленням системи шкільної освіти в Україні, зокрема реформою «Нова українська школа».

Головна місія — формувати нові суспільні норми та цінності, зокрема в галузі освіти, для якісної трансформації України у суспільство з європейськими цінностями. Працюють для гуманізації та осучаснення української освіти.

Головні цінності: партнерство, інноваційність, проактивність, різноманітність та відкритість до змін.

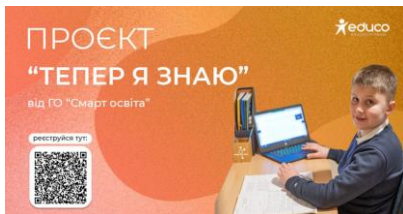
Лого – молекула дофаміну.

Команда засновниць: І. Коберник, З. Звиняцьківська, О. Макаренко та Т. Птиш.

Проекти ГО «Смарт освіта»:

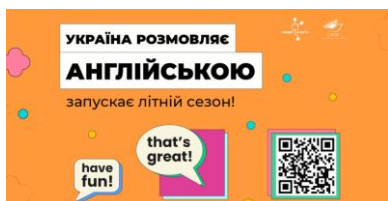
❖ *Навчання та підтримка учнів*

✚ **«Залишаємось з Україною»** – безоплатні онлайн-заняття для школярів, які тимчасово перебувають за кордоном, з українськими вчителями для опанування українознавчого компонента: програми з української мови, літератури та історії України.

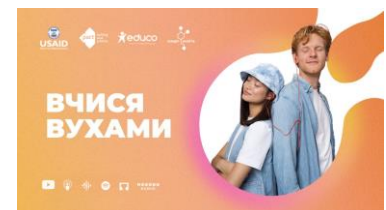
✚ **«Тепер я знаю»** – безоплатний 5-тижневий онлайн-курс з української мови та математики для школярів. Проект орієнтований, насамперед, на дітей, які не мали змоги повноцінно опанувати шкільну програму і мають труднощі з предметом.

✚ **«Школа без стін»** – офлайн-навчання, у якому взяло участь 154 дитини, які постраждали від війни та не могли продовжити навчання в рідних школах, тому закінчили навчальний 2021-2022 рік в малих групах за спеціальною програмою з поглибленим вивченням англійської мови.

✚ **«Україна розмовляє англійською»** – регулярні онлайн-заняття для українських дітей з англомовними вчителями з усього світу. На уроках діти спілкуються англійською мовою на найрізноманітніші теми.

✚ **«Вчися вухами»** – аудіоуроки з української мови, літератури, громадянської освіти, історії України та всесвітньої історії, історії Криму та позапрограмних предметів для учнів 6–11 класів, нині це більше ніж 600 уроків у формі аудіо. Вони тривають по 20 хвилин та розраховані на аудіалів,

дітей, які перебувають за кордоном, та хочуть наздогнати українську навчальну програму, тих, хто погано бачить, проте має гарно розвинений слух.

✚ Онлайн-курс **«Основы кібербезпеки для школярів»** навчає як відрізнити правду від фейків, розповідає про безпечне спілкування в Інтернеті, навчає, як вберегти свої дані від шахраїв.

✚ **«ФранКоло»** – безплатні гуртки та заняття для дітей віком 4–16 років у Івано-Франківську.

✚ **«ВінОк»** – безкоштовні творчі та спортивні гуртки у Вінниці.

✚ **Speaking club з Оленою Рижковою** – безплатний англійський розмовний клуб для дітей 12-17 років.

✚ **«Скриня в укриття»** – авторська розробка команди «Смарт освіти» та психологині Світлани Ройз. Це набір речей, необхідний дітям різного віку під час перебування в укритті: антистресові іграшки та настільні ігри, розмальовки, добірка книг, теплі пледи та каремати-пазли, ліхтарики тощо. Вміст однієї Скрині розрахований на понад 100 дітей.

❖ **Навчання та підтримка вчителів**

✚ Подкаст **«Дофамін для освіти»** – розмови із провідними фахівцями про тренди та зміни в освіті, а також: як допомогти дітям зрозуміти свої цілі, як їх досягати та як знайти мотивацію вчитися.

✚ **«Національний проєкт: пишемо есе»** – це масштабний проєкт, який має на меті змінити підходи до навчання письма в українських школах. Він відбувається у декілька етапів: підготовка тренерів на національному рівні; підготовка на міжнародному рівні з експертами з National Writing Project (USA); розробка підготовленими тренерами навчальних програм для підготовки та підвищення кваліфікації українських вчителів. створення ресурсу із усіма зібраними методиками й інструментами навчання навичок письма пілотування методик та інструментів у школах.

❖ Батькам

✚ «Путівник школою» — це проєкт, створений спільно з громадським об'єднанням «БАТЬКИ SOS». Він містить посібник і листівки із відповідями на поширені запитання щодо школи.

✚ «Живі письменники»

«Як говорити з дітьми про війну та мир» — проєкт, створений аби допомогти дітям та підліткам впоратися із переживаннями війни, адже важливо не лише говорити з ними про ці події, а й читати спеціальну літературу.

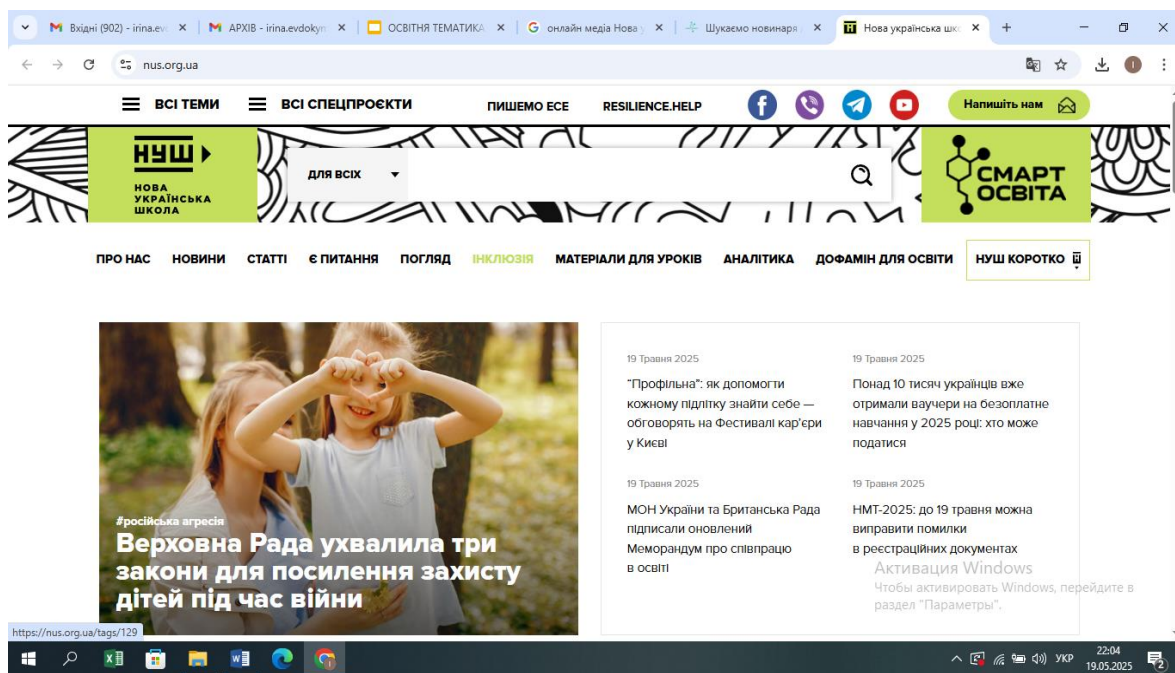

У 2017 році ГО «Смарт освіта» у партнерстві з Міністерством освіти і науки України запустили одне з найбільших освітніх онлайн медіа в країні –

«Нова українська школа».

Медіа створене для комунікації та адвокації однойменної реформи, докладно розповідає про дошкільну та загальну середню освіту України в цілому, а також вивчає й поширює найкращі закордонні освітні практики. Є своєрідним комунікаційним містком між учителями, батьками та освітніми управлінцями.

Головний редактор сайту НУШ – С. Горбачов.

ТС «Освіторія» – неприбуткова громадська спілка, що була заснована у 2013 році.

Засновниками спілки виступили

В. Хмельницький та **З. Литвин**.

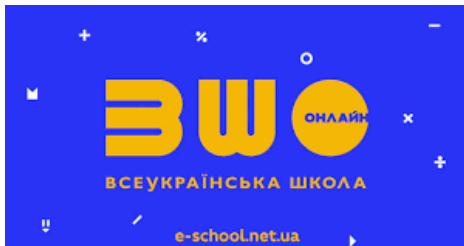
Голова спілки — українська освітянка, підприємця та громадська діячка **З. Литвин**.

Головна мета – розвиток та реформування освіти в Україні. Допомагають змінювати і розвивати освіту в Україні, створювати інноваційні школи і програми, сприяють навчанню вчителів та надають доступ до якісної освіти малозабезпеченим дітям. Прагнуть підняти сучасну українську освіту на міжнародний рівень, створити можливості для навчання дітей за передовими стандартами та поєднати кращі вітчизняні традиції викладання з найсучаснішими міжнародними освітніми техніками та інноваціями.

Ініціативи: орієнтуються на роботу з вчителями, учнями та їх батьками, співпрацюють з урядовими установами, залучають до своїх програм іноземних фахівців. У співпраці з іноземними та міжнародними організаціями впроваджують нові технології та методи освіти, щоб надати українським педагогам можливість професійного розвитку, забезпечити їх освітніми інструментами нового покоління.

Проекти спілки:

Всеукраїнська школа онлайн –

національна українська платформа для організації дистанційного та змішаного навчання. Вже понад 4 роки платформа забезпечує якісну освіту, доступну для українських школярів та вчителів!

Це сучасна платформа, спрямована на забезпечення рівного, вільного та безоплатного доступу до навчального контенту для учнів 5-11 класів, а також оснащення методичною підтримкою для вчителів.

✓ На платформі знаходяться відеоуроки, тести та матеріали для самостійної роботи з 23 основних предметів.

✓ Використовується метод мікронавчання, що полегшує ефективне засвоєння матеріалу. А увесь навчальний контент відповідає чинним державним освітнім програмам!

Education

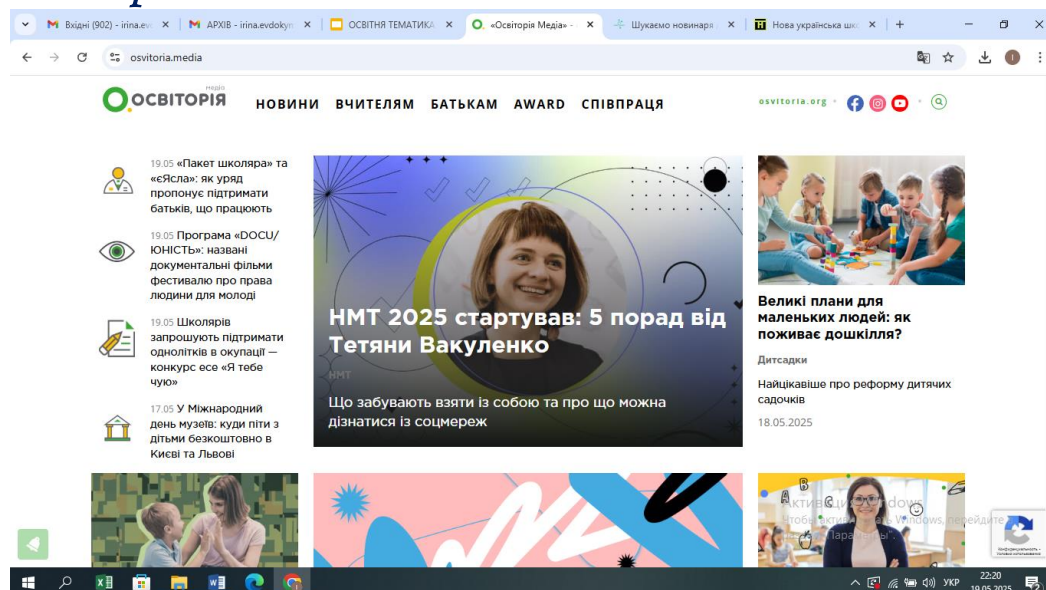
✚ **Reducation** – це штаб невідкладної освітньої допомоги від «Освіторії». Експертна команда вирішує індивідуальні потреби державних шкіл, щоб сприяти відновленню навчального процесу під час повномасштабної війни.

✚ **Подолання освітніх втрат.** Проєкт, що допомагає вчителям організувати якісний та ефективний процес надолуження освітніх втрат у різних форматах навчання:

- ✓ **«НАЗДОЖЕМО»** – онлайн-курс про стратегії виявлення та подолання освітніх втрат.
- ✓ **«ДІЗНайся: про дистанційне і змішане навчання»** – онлайн-курс про практичні алгоритми та ефективні інструменти для конструювання уроків у дистанційному та змішаному форматах.

Громадська спілка «Освіторія» видає онлайн-медіа про освіту та виховання дітей **«Освіторія-медіа»**.

Семінарське заняття

О'СВІПСЬКЕ ЖИПТЯ з Іриною ОСВІПНЬОЮ!!!

Або

*«ІНШИЙ ПОГЛЯД» на проблемні питання
в галузі української освіти в ХХІ столітті*

1. Аналіз одного із українських медіа на освітню тематику (проєкти, портали, подкасти, YouTube канали, інстаграм-блоги про освіту, журнали, радіо- та телеканали в Україні (перелік подається нижче, можливі інші варіанти)) за такими параметрами:

- ✚ чи зацікавлює назва і як назва відповідає змісту медіапроєкту;
- ✚ основні рубрики (підрубрики, розділи);
- ✚ основний проблемно-тематичний контент;
- ✚ складники та рівні освіти, на які звернено найбільше уваги медіа;
- ✚ найцікавіші матеріали, що вас найбільше зацікавили / вразили;
- ✚ які засоби популяризації використано в проєкті;
- ✚ текст і зображення – їхня відповідність;
- ✚ творчі працівники та автори аналізованого проєкту;
- ✚ авторські роздуми над одним із «болючих питань» (проблемних), що існують в галузі української освіти в ХХІ ст. та, які «хвилюють» українське суспільство (вихователів, вчителів, здобувачів освіти, батьків та ін.) за орієнтовною структурою: постановка існуючої проблеми, експертний погляд на проблему, статистичні дані (за наявності), власний, так би мовити – «інший погляд» на проблему, можливі етапи вирішення проблеми та перспективи розвитку певного рівня в галузі освіти).
- ✚ використані вами для аналізу джерела.

2. Презентація власного проєкту освітнього спрямування (загалом до 15 слайдів)

- ✚ формат проєкту (журнал, газета, колонка, YouTube канал, блог, подкаст тощо);
- ✚ назва (креативність, лаконічність), логотип;
- ✚ мета й основні завдання;
- ✚ тематика та проблематика;

- ✚ конкурентоспроможність та актуальність на нинішньому ринку;
- ✚ можливості реалізації та монетизації;
- ✚ використані джерела для підготовки власного проєкту.

***Форма виконання:** усна + письмова.*

***Оцінювання:** Загалом – максимально 12 балів.*

Завдання 1 – ІНДИВІДУАЛЬНЕ у письмовій формі (приблизно 1-2 сторінка);

Оцінюється максимально **в 4 бали** (аналіз вичерпний (подано відповіді на всі поставлені питання), самостійний, логічний, грамотний, відповідь на семінарському занятті, вчасно прикріплене завдання у гугл-клас), які розподіляються таким чином:

4 бали – робота виконана відповідно до вимог та презентується на парі, студент/ка вільно орієнтується у матеріалі та відповідає на всі поставлені питання;

3 бали – робота виконана відповідно до вимог, але з мовними та/або правописними помилками; більшість вимог дотримано, але є зауваження; презентується на парі, студент/ка вільно орієнтується у матеріалі та відповідає на переважну більшість поставлених питань;

2 бали – виконано з зауваженнями, але без мовних та/або правописних помилок, студент/ка орієнтується у матеріалі та відповідає на більшість поставлених питань;

1 бал – виконано майже неправильно: не за темою, без врахування поставлених конкретних завдань, із помилками (більше трьох, як граматичних, пунктуаційних, стилістичних, так і фактичних); студент/ка не презентує свою роботу на парі.

0 балів – завдання не виконано взагалі; порушено принципи академічної доброчесності.

Завдання 2 – ГРУПОВА презентація (до 5 студентів у кожній підгрупі).

Оцінюється максимально **у 8 балів** (аналіз вичерпний (подано відповіді на всі поставлені питання), самостійний, логічний, грамотний, відповідь на семінарському занятті, вчасно прикріплене завдання у гугл-клас), що розподіляються таким чином:

8 балів – робота виконана відповідно до вимог та презентується на парі, студент/ка вільно орієнтується у матеріалі та відповідає на всі поставлені питання;

7-6 балів – робота виконана відповідно до вимог, але з мовними та/або правописними помилками; більшість вимог дотримано, але є зауваження; презентується на парі, студент/ка вільно орієнтується у матеріалі та відповідає на переважну більшість поставлених питань;

5-4 бали – виконано з зауваженнями, але без мовних та/або правописних помилок, студент/ка орієнтується у матеріалі та відповідає на більшість поставлених питань;

3-2 бали – виконано з зауваженнями, є дрібні помилки, невчасне подання роботи до гугл-класу ;

1 бал – виконано майже неправильно: не за темою, без врахування поставлених конкретних завдань, із помилками (більше трьох, як граматичних, пунктуаційних, стилістичних, так і фактичних); студент/ка не презентує свою роботу на парі.

0 балів – завдання не виконано взагалі; порушено принципи академічної доброчесності.

Кожне виконане завдання презентується на парі та надсилається в Google-клас у день проведення практичного заняття. Дедлайн для кожної групи – дата проведення практичного заняття. За порушення дедлайну знімається 1 бал.

Робота не зараховується, якщо її зміст збігається з уже раніше перевіреними роботами здобувачів вищої освіти, а використання інших джерел – некоректні (не підкріплені посиланнями).

Інформація, скопійована із сайту <https://uk.wikipedia.org> (Вікіпедія) чи з інших джерел, не вважається оригінальною. Всі запозичення (цитати, перекази, використані фотографії, малюнки тощо) мають подаватися з позначенням джерела та бути внесеними до списку використаних джерел. Ігнорування цих вимог призводить до плагіату та знецінення виконаного завдання.

Робота виконується з дотриманням академічної доброчесності («Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» URL: <https://senate.univ.kiev.ua/?p=2104>). Порушення академічної доброчесності не дає можливості оцінювати роботу.

Використання засобів / інструментів штучного інтелекту без перевірки фактів вважається порушенням академічної доброчесності й не дає можливості оцінювати роботу.

Завдання вважаються зарахованими, якщо за них отримано 60 % від встановленої кількості балів за кожен вид роботи.

Освітні ресурси:

- ✚ «Освіторія Медіа: веб-сайт. URL: <https://osvitoria.media/>
- ✚ НУШ: веб-сайт. URL: <https://nus.org.ua/>
- ✚ Освіта.UA: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/>
- ✚ Дія.Освіта: веб-сайт. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/>
- ✚ Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/>
- ✚ Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/>
- ✚ Інститут післядипломної педагогічної освіти міста Києва. URL: <https://ippo.kubg.edu.ua/>
- ✚ Освітня платформа «Прометеус». URL: <https://prometheus.org.ua/>
- ✚ Освітній проєкт для вчителів «НаУрок». URL: <https://naurok.com.ua/>
- ✚ Національна освітня платформа «Всеосвіта». URL: <https://vseosvita.ua/>
- ✚ Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://lms.e-school.net.ua/>
- ✚ Студія онлайн-освіти – EdEra. URL: <https://www.ed-era.com/courses/>
- ✚ Університет Освіторії. URL: <https://osvitoria.university/>
- ✚ Освітній хаб Києва. URL: <https://eduhub.in.ua/news>
- ✚ Проєкт ВУМ online. URL: <https://vumonline.ua/about-project/>
- ✚ WISE COW. URL: <https://wisecow.com.ua/all-courses/>
- ✚ Інтерактивне навчання. Видавництво «Ранок». URL: <http://interactive.ranok.com.ua/course/group/kyrsi-dlya-vchitelv>
- ✚ HUMAN. URL: <https://www.human.ua/course1>
- ✚ Академія цифрового розвитку. URL: <https://www.digitalacademy.in.ua/>
- ✚ Інститут педагогіки НАПН України. URL: <https://undip.org.ua/>
- ✚ Український проєкт «Якість освіти». URL: <http://yakistosviti.com.ua/>
- ✚ Онлайн-платформа Learning. URL: <https://learning.ua>
- ✚ Сервіс Learningapps. URL: <https://learningapps.org>
- ✚ Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
- ✚ Сервіс Khan Academy. URL: <https://uk.khanacademy.org>
- ✚ Сервіс «Інтерактивна математика». URL: <https://gioschool.com/ua>
- ✚ Український біологічний сайт. URL: <http://www.biology.org.ua>
- ✚ Віртуальна лабораторія вчителя хімії. URL: <http://chemistry8.at.ua>
- ✚ Ресурс «Шкільна фізика». URL: <http://sp.bdpu.org>
- ✚ Ukr.media/ Освіта. URL: <https://ukr.media/tegs/osvita/>